

Käesolev dokument on vaid dokumenteerimisvahend ja institutsioonid ei vastuta selle sisu eest

- **B** EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ) nr 562/2006,
15. märts 2006,
millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad)
(ELT L 105, 13.4.2006, lk 1)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
► M1	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 296/2008, 11. märts 2008	L 97	60	9.4.2008
► M2	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 81/2009, 14. jaanuar 2009	L 35	56	4.2.2009
► M3	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 810/2009, 13. juuli 2009	L 243	1	15.9.2009
► M4	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 265/2010, 25. märts 2010	L 85	1	31.3.2010
► M5	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 610/2013, 26. juuni 2013	L 182	1	29.6.2013
► M6	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1051/2013, 22. oktoober 2013	L 295	1	6.11.2013

Muudetud:

► A1	Horvaatia ühinemisleping (2012)	L 112	10	24.4.2012
-------------	---------------------------------	-------	----	-----------

Parandatud:

- **C1** Parandus, ELT L 191, 17.7.2015, lk 8 (1051/2013)

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EÜ) nr
562/2006,**

15. märts 2006,

**millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad
ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad)**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 62 lõiget 1 ja artikli 62 lõike 2 punkti a,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Asutamislepingu artikli 62 lõike 1 alusel on meetmete vastuvõtmine, millega tagatakse igasugune kontrolli puudumine isikute suhtes sisepiiride ületamisel, osa Euroopa Liidu eesmärgist luua sisepiirideta ala, kus on tagatud isikute vaba liikumine, nagu on sätestatud asutamislepingu artiklis 14.
- (2) Vastavalt asutamislepingu artiklile 61 peavad sellise ala loomisega, kus isikud võivad vabalt liikuda, kaasnema kõrvalmeetmed. Sellist meetet kujutab endast asutamislepingu artikli 62 lõikes 2 sätestatud ühtne välispiiride ületamise poliitika.
- (3) Ühismeetmete võtmine seoses isikutepoolse sisepiiride ületamisega ja välispiirikontrolliga peaks kajastama Euroopa Liidu raamistikku inkorporeeritud Schengeni *acquis*'d, eelkõige 14. juuni 1985. aasta konventsiooni, millega rakendatakse Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel sõlmitud Schengeni lepingut kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta nende ühispiiridel ⁽²⁾ ja ühise käsiraamatu ⁽³⁾ asjakohaseid sätteid.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 23. juuni 2005. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 21. veebruari 2006. aasta otsus.

⁽²⁾ EÜT L 239, 22.9.2000, lk 19. Konventsiooni on viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1160/2005 (ELT L 191, 22.7.2005, lk 18).

⁽³⁾ EÜT C 313, 16.12.2002, lk 97. Ühist käsiraamatut on viimati muudetud nõukogu määrusega (EÜ) nr 2133/2004 (ELT L 369, 16.12.2004, lk 5).

▼B

- (4) Seoses välispiirikontrolliga on „ühise õigusaktide kogu” loomine, eelkõige *acquis*’ ühtlustamise ja edasiarendamise teel, üks põhi-komponente välispiiride haldamise ühisel poliitikas, mis määratleti komisjoni 7. mai 2002. aasta teatise Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiride integreeritud haldamise suunas. See eesmärk lisati Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiride haldamise kavasse, mille nõukogu kiitis heaks 13. juunil 2002 ning mida toetasid 21. ja 22. juunil 2002 Sevillas kokku tulnud Euroopa Ülemkogu ning Thessalonikis 19. ja 20. juunil 2003 kokku tulnud Euroopa Ülemkogu.
- (5) Ühiste eeskirjade määratlemine isikute üle piiri liikumise kohta ei sea kahtluse alla ega mõjuta vaba liikumise õigust, mis on Euroopa Liidu kodanikel ja nende pereliikmetel ning sellistel kolmandate riikide kodanikel ja nende pereliikmetel, kes omavad ühelt poolt ühenduse ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt selliste kolmandate riikide vaheliste kokkulepete alusel Euroopa Liidu kodanikega samaväärseid vaba liikumise õigusi.
- (6) Piirikontroll ei ole üksnes nende liikmesriikide huvides, kelle välispiiril seda teostatakse, vaid kõigi liikmesriikide huvides, kes on kaotanud piirikontrolli sisepiiridel. Piirikontroll peaks aitama vältida ebaseadusliku sissepääsu ja inimkaubandusega ning vältida ohtu liikmesriikide sisejulgeolekule, avalikule korrale, rahvatervisele ja rahvusvahelistele suhetele.
- (7) Kontrolli piiril tuleks teostada inimväärikut täielikult asutades. Piirikontrolli tuleks teostada professionaalselt ja lugupidaval viisil ning see peaks olema proportsionaalne taotletavate eesmärkidega.
- (8) Piirikontroll hõlmab lisaks piiripunktis toimuvale isikute kontrollimisele ja piiripunktide vahelisele patrull- ja vaatlustegevusele ka sisejulgeolekuriskide ning välispiiride julgeolekut mõjutada võivate ohtude analüüsimist. Seepärast on vaja kehtestada piiripunktides toimuvaid kontrole ning patrull- ja vaatlustegevust reguleerivad tingimused, kriteeriumid ja üksikasjalikud eeskirjad.
- (9) Selleks et vältida liigset ooteaega piiripunktis, tuleks kehtestada sätted välispiiril teostatava kontrolli leevendamiseks erandlike ning ettenägematute asjaolude korral. Korrapäraselt templite loomine kolmandate riikide kodanike dokumentidesse jääb piiril kontrollide leevendamise korral kohustuslikuks. Dokumendi tembeldamine võimaldab kindlalt tuvastada piiri ületamise kuupäeva ja koha, ilma et iga juhtumi korral oleks kindlaks tehtud, kas kõik nõutavad reisidokumendi kontrollmeetmed on rakendatud.

▼B

- (10) Selleks et vähendada ühenduse vaba liikumise õigust omavate isikute ooteaega, tuleks võimaluse korral seada välispiiride piiripunktides sisse eraldi read, mis oleksid kõikides liikmesriikides märgistatud ühtse tähistusega. Eraldi read tuleks seada ka rahvusvahelistes lennujaamades. Vajaduse korral ja kui kohalikud olud seda võimaldavad, võiksid liikmesriigid kaaluda eraldi ridade sisseseadmist mere- ja maismaapiiripunktides.
- (11) Liikmesriigid peaksid tagama, et kontrollimise kord ei tõkestaks välispiiridel oluliselt kaubandust ega sotsiaalset ja kultuurialast lävimist. Selleks peaksid nad kasutama piisavalt töötajaid ja ressursse.
- (12) Liikmesriigid peaksid määrama vastavalt oma siseriiklikule õigusele siseriikliku teenistuse või teenistused, kes vastutavad piirikontrollkohustuste täitmise eest. Kui ühes liikmesriigis vastutab selle eest mitu teenistust, peaks nende vahel toimuma tihe ja pidev koostöö.
- (13) Liikmesriikide vahelist piirikontrolliga seotud operatiivkoostööd ja -abi peaks juhtima ning kooskõlastama Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur, mis on asutatud määrusega (EÜ) nr 2007/2004. ⁽¹⁾
- (14) Käesolev määrus ei piira üldiste politseikohustuste täitmisel teostatavaid kontrolle ega julgeoleku eesmärgil läbiviidavaid isikukontrolle, mis on samaväärsed siseriiklikel lendudel toimuva kontrolliga, liikmesriikide võimalust viia kooskõlas nõukogu 19. detsembri 1991. aasta määrusega (EMÜ) nr 3925/91 (ühendusesiseseid lende tegevate isikute salongi- ja registreeritud pagasi ning ühendusesiseseid merereise tegevate isikute pagasi suhtes kohaldatavate kontrollide ja formaalsuste lõpetamise kohta) ⁽²⁾ läbi erakorralisi pagasikontrolle ega selliste siseriiklike õigusaktide kohaldamist, mis käsitlevad reisidokumentide või isikut tõendavate dokumentide kaasaskandmist või nõuet, mille kohaselt peavad isikud teavitama pädevaid asutusi oma viibimisest asjaomase liikmesriigi territooriumil.
- (15) Samuti peaks liikmesriikidel olema võimalik piirikontroll sisepiiridel ajutiselt taaskehtestada, kui esineb tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule. Sätestada tuleks selleks vajalikud tingimused ja kord, et tagada selliste meetmete erakordsus ja proportsionaalsuse põhimõtte järgimine. Sisepiiridel ajutiselt taaskehtestatud piirikontrolli rakendusala ja kestus peaksid olema üksnes sellised, mis on minimaalselt vajalikud antud ohule reageerimiseks.

⁽¹⁾ Nõukogu 26. oktoobri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 2007/2004 Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri asutamise kohta (ELT L 349, 25.11.2004, lk 1).

⁽²⁾ EÜT L 374, 31.12.1991, lk 4. Määrust on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1882/2003 (ELT L 284, 31.10.2003, lk 1).

▼B

- (16) Alal, kus isikud võivad vabalt liikuda, peaks piirikontrolli taastehtamine sisepiiridel kujutama erandit. Piirikontrolli ei peaks teostama ega formaalsusi kehtestama üksnes sel põhjusel, et toimub sellise piiri ületamine.
- (17) Tuleks sätestada kord, mis võimaldab komisjonil kohandada teatavaid piirikontrolli reguleerivaid üksikasjalikke praktilisi eeskirju. Sellistel juhtudel tuleks käesoleva määruse rakendamiseks vajalikud meetmed vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused. ⁽¹⁾
- (18) Sätestada tuleks kord, mis võimaldab liikmesriikidel komisjonile teatada piirikontrolli reguleerivate muude üksikasjalike praktiliste eeskirjade muutmisest.
- (19) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt isikute üle piiri liikumise suhtes kohaldatavate eeskirjade kehtestamist ei suuda liikmesriigid üksinda tegutsedes piisavalt saavutada, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (20) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja peetakse eelkõige kinni Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtetest. Seda peaks kohaldama kooskõlas liikmesriikide kohustustega seoses rahvusvahelise kaitsega ja välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõttega.
- (21) Erandina asutamislepingu artiklist 299 kohaldatakse käesolevat määrust Prantsusmaa ja Hollandi puhul üksnes nende riikide Euroopas asuvate territooriumite suhtes. See ei mõjuta Ceuta ja Melilla suhtes kohaldatavat erikorda, mis on määratletud lepingus Hispaania Kuningriigi ühinemise kohta konventsiooniga, millega rakendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingut. ⁽²⁾
- (22) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokollide artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole talle siduv ega kuulu tema suhtes kohaldamisele. Arvestades asjaolu, et käesolev määrus arendab edasi Schengeni *acquis*'d Euroopa Ühenduse asutamislepingu kolmanda osa IV jaotise alusel, otsustab Taani kõnealuse protokollide artikli 5 kohaselt kuue kuu jooksul pärast käesoleva määruse vastuvõtmist, kas ta rakendab seda oma siseriiklikus õiguses.

⁽¹⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

⁽²⁾ EÜT L 239, 22.9.2000, lk 69.

▼B

- (23) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu tähenduses, mis käsitleb nimetatud kahe riigi ühinemist Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega, ⁽¹⁾ mis on seotud nimetatud lepingu teatavaid rakenduseeskirju käsitleva nõukogu otsuse 1999/437/EÜ ⁽²⁾ artikli 1 punktis A osutatud valdkonnaga.
- (24) Tuleb ette näha kord, mille alusel Islandi ja Norra esindajad saaksid osaleda komiteede töös, mis abistavad komisjoni tema rakendusvolituste teostamisel. Sellist korda on kavandatud kirjavahetuse teel sõlmitud kokkuleppes Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel komiteede kohta, mis abistavad Euroopa Komisjoni selle täidesaatva võimu teostamisel, ⁽³⁾ mis on lisatud eespool nimetatud lepingule.
- (25) Šveitsi puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel allkirjastatud lepingu tähenduses, mis käsitleb Šveitsi Konföderatsiooni ühinemist Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega, mis on seotud otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis A osutatud valdkonnaga, koostoimes nõukogu otsuste 2004/849/EÜ ⁽⁴⁾ ja 2004/860/EÜ ⁽⁵⁾ artikli 4 lõikega 1.
- (26) Tuleb ette näha kord, mille alusel Šveitsi esindajad saaksid osaleda komiteede töös, mis abistavad komisjoni tema rakendusvolituste teostamisel. Sellist korda on kavandatud ühenduse ning Šveitsi kirjavahetuses, mis on lisatud eespool nimetatud lepingule.

⁽¹⁾ EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.

⁽²⁾ ELT L 176, 10.7.1999, lk 31.

⁽³⁾ EÜT L 176, 10.7.1999, lk 53.

⁽⁴⁾ Nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta otsus 2004/849/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelisele lepingule Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega, allkirjutamist ning selle teatud sätete ajutist kohaldamist (ELT L 368, 15.12.2004, lk 26).

⁽⁵⁾ Nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta otsus 2004/860/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelisele lepingule Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega, allkirjutamist ning selle teatud sätete ajutist kohaldamist (ELT L 370, 17.12.2004, lk 78).

▼B

- (27) Käesolev määrus on nende Schengeni *acquis*' sätete edasiasia-
rendus, milles Ühendkuningriik ei osale vastavalt nõukogu
29. mai 2000. aasta otsusele 2000/365/EÜ Suurbritannia ja
Põhja-Iiri Ühendkuningriigi taotluse kohta osaleda teatavates
Schengeni *acquis*' sätetes. ⁽¹⁾ Ühendkuningriik ei osale seetõttu
selle vastuvõtmises ja see ei mõjuta teda.
- (28) Käesolev määrus on nende Schengeni *acquis*' sätete edasiasia-
rendus, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu 28. veebruari
2002. aasta otsusele 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda
teatavates Schengeni *acquis*' sätetes. ⁽²⁾ Iirimaa ei osale seetõttu
selle vastuvõtmises ja see ei mõjuta teda.
- (29) Käesoleva määruse artikli 1 esimene lause, artikli 5 lõike 4 punkt
a, III jaotis ning II jaotise ja selle lisade need sätted, mis osutavad
Schengeni infosüsteemile (SIS), kujutavad endast Schengeni
acquis'st lähtuvaid või sellega muul viisil seotud sätteid 2003.
aasta ühinemisakti artikli 3 lõike 2 tähenduses,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Sisu ja põhimõtted

Käesoleva määrusega sätestatakse kontrolli puudumine isikute suhtes,
kes ületavad Euroopa Liidu liikmesriikide vahelisi sisepiire.

Sellela kehtestatakse Euroopa Liidu liikmesriikide välispiire ületavate
isikute piirikontrolli reguleerivad eeskirjad.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) *sisepiirid*:

- a) liikmesriikide ühised maismaapiirid, sealhulgas jõe- ja järve-
piirid;

⁽¹⁾ EÜT L 131, 1.6.2000, lk 43.

⁽²⁾ EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20.

▼ B

b) liikmesriikide vaheliste siselendude lennujaamad;

▼ M5

c) liikmesriikide mere-, jõe- ja järvesadamad, mille kaudu toimub regulaarne liidusisene parvlaevauhendus;

▼ B

2) *välispiirid* – liikmesriikide maismaapiirid, sealhulgas jõe- ja järvepiirid, merepiirid ning liikmesriikide lennujaamad, jõe-, mere- ja järvesadamad, kui need ei ole sisepiirid;

3) *siselend* – ainult liikmesriikide territooriumilt alanud ja seal lõppev lend, mille vältel ei ole vahemaandumisi kolmanda riigi territooriumil;

▼ M5

4) *regulaarne liidusisene parvlaevauhendus* – kahe või enama liikmesriigi territooriumil asuva sadama vaheline parvlaevauhendus, mille vältel ei randuta üheski väljapoole liikmesriikide territooriumi jäävas sadamas ning mille puhul toimub reisijate ja sõidukite vedu avaldatud graafiku kohaselt;

5) *liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavad isikud*:

▼ B

a) Euroopa Liidu kodanikud asutamislepingu ►**M5** artikli 20 lõike 1 ◀ tähenduses ja kolmandate riikide kodanikud, kes on vaba liikumise õigust kasutavate Euroopa Liidu kodanike pereliikmed, kelle suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil; ⁽¹⁾

b) mis tahes kodakondsusega kolmandate riikide kodanikud ja nende pereliikmed, kes omavad ühelt poolt ►**M5** liidu ◀ ja tema liikmesriikide ning teiselt poolt selliste kolmandate riikide vahel sõlmitud kokkulepete alusel Euroopa Liidu kodanikega võrdseid vaba liikumise õigusi;

6) *kolmanda riigi kodanik* – isik, kes ei ole Euroopa Liidu kodanik asutamislepingu ►**M5** artikli 20 lõike 1 ◀ tähenduses ning kes ei ole hõlmatud käesoleva artikli punktiga 5;

7) *isik, kelle kohta on antud hoiatus sisenemise keelamise eesmärgil* – kolmanda riigi kodanik, kelle kohta on Schengeni infosüsteemis (SIS) antud hoiatus vastavalt Schengeni konventsiooni artiklile 96 ning nimetatud artiklis sätestatud eesmärkidel;

8) *piiripunkt* – koht, mille kaudu pädevad asutused lubavad ületada välispiiri;

⁽¹⁾ ELT L 158, 30.4.2004, lk 77.

▼ M5

- 8a) *ühine piiripunkt* – liikmesriigi territooriumil või kolmanda riigi territooriumil asuv piiripunkt, kus liikmesriigi ja kolmanda riigi piirivalveametnikud teostavad üksteise järel väljumis- ja sisenemiskontrolli vastavalt oma siseriiklikule õigusele ja kahepoolse kokkuleppe kohaselt;

▼ B

- 9) *piirikontroll* – vastavalt käesolevale määrusele ja selles sätestatud eesmärkidel piiril teostatav tegevus, mis igast muust põhjusest sõltumata leiab aset ainult piiriületamise kavatsuse või piiriületamise korral ning koosneb kontrollidest ning patrull- ja vaatlustegevusest;
- 10) *kontrollid piiril* – piiripunktis teostatavad kontrollid tagamaks, et isikutel, sealhulgas nende transpordivahenditel ja nende valduses olevatel esemetel võib lubada siseneda liikmesriigi territooriumile või sealt lahkuda;
- 11) *patrull- ja vaatlustegevus* – piiride valvamine piiripunktide vahel ja piiripunktide valvamine väljaspool nende ametlikku lahtiolekuaga selleks, et takistada isikutel kontrolli vältimist piiril;
- 12) *teise astme kontroll* – lisakontroll, mida võib teostada spetsiaalselt selleks ettenähtud kohas eemal kohast, kus kontrollitakse kõiki isikuid (esimese astme kontroll);
- 13) *piirivalveametnik* – vastavalt siseriiklikule õigusele piiripunkti või piirile või selle vahetusse lähedusse määratud ametiisik, kes kooskõlas käesoleva määruse ja siseriikliku õigusega täidab piirikontrolliga seotud ülesandeid;
- 14) *vedaja* – füüsiline või juriidiline isik, kelle ametiks on reisijate vedamine;

▼ M5

- 15) *elamisluba*:
- a) kõik elamisload, mis on liikmesriikide poolt väljastatud vastavalt ühtsele vormile, mis on kehtestatud nõukogu 13. juuni 2002. aasta määrusega (EÜ) nr 1030/2002, millega kehtestatakse ühtne elamisloavorm kolmandate riikide kodanike jaoks, ⁽¹⁾ ja direktiivi 2004/38/EÜ alusel väljastatud elamisload;
- b) kõik muud liikmesriigi poolt kolmandate riikide kodanikele väljastatavad dokumendid, millega lubatakse viibida liikmesriigi territooriumil, tingimusel et teave kõnealuste dokumentide kohta on edastatud ja seejärel üldsusele kättesaadavaks tehtud kooskõlas artikliga 34, välja arvatud:
- i) ajutised load, mis on väljastatud alapunktis a osutatud elamisloa või varjupaiga esmataotluse läbivaatamiseni, ning
- (ii) viisad, mille liikmesriigid on väljastanud vastavalt ühtsele vormile, mis on kehtestatud nõukogu 29. mai 1995. aasta määrusega (EÜ) nr 1683/95 ühtse viisavormi kohta ⁽²⁾;

⁽¹⁾ EÜT L 157, 15.6.2002, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 164, 14.7.1995, lk 1.

▼ B

- 16) *merematkelaev* – vastavalt eelnevalt kavandatud programmile konkreetset reisiplaani järgiv laev, millel on erinevates sadamates läbiviidav turismiürituste programm ning mis tavaliselt ei võta reisi jooksul reisijaid peale ega võimalda neil lahkuda;
- 17) *laevalõbusõit* – lõbusõidulaevade kasutamine sportimise või turismi eesmärkidel;
- 18) *rannapüük* – kalastamine laevadel, mis pöörduvad iga päev või 36 tunni jooksul tagasi liikmesriigi territooriumil asuvasse sadamasse, ilma et nad vahepeal kolmandas riigis asuvas sadamates randuksid;

▼ M5

- 18a) *avamerel töötaja* – territoriaalvetes või rahvusvahelise mereõiguse kohaselt liikmesriikide mere majandusliku ainukasutusõiguse piirkonnas asuval avamererajatisel töötav isik, kes pöördub regulaarselt meritsi või õhuteed pidi tagasi liikmesriikide territooriumile;

▼ B

- 19) *oht rahvatervisele* – Maailma Terviseorganisatsiooni rahvusvahelistes meditsiinilistes sanitaareeskirjades määratletud epideemiaohuga haigused ja muud nakkushaigused või nakkuslikud parasitaarhaigused, kui nende kohta kehtivad liikmesriigi kodanike suhtes kohaldatavad kaitsesätted.

*Artikkel 3***Reguleerimisala**

Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi liikmesriikide sise- või välispiire ületavate isikute suhtes, ilma et see mõjutaks:

▼ M5

- a) liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate isikute õigusi;

▼ B

- b) pagulaste ja rahvusvahelist kaitset taotlevate isikute õigusi, eriti seoses välja- või tagasisaatmise lubamatuse põhimõttega.

▼ M5*Artikkel 3a***Põhiõigused**

Käesoleva määruse kohaldamisel toimivad liikmesriigid täielikus kooskõlas asjakohaste liidu õigusaktide, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga („põhiõiguste harta”), asjakohaste rahvusvaheliste õigusaktide, sealhulgas 28. juulil 1951. aastal Genfis vastu võetud pagulaseisundi konventsiooniga („Genfi konventsioon”), rahvusvahelisele kaitsele juurdepääsuga seotud kohustuste, eriti tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõttega, ning põhiõigustega. Kooskõlas liidu õiguse üldiste põhimõtetega võetakse käesoleva määruse alusel tehtavad otsused vastu üksikjuhtumipõhiselt.

▼B

II JAOTIS
VÄLISPIIRID

I PEATÜKK

Välispiiride ületamine ja sisenemise nõuded

Artikkel 4

Välispiiride ületamine

1. Välispiire võib ületada ainult piiripunktide kaudu nende kindlaksmääratud lahtiolekuajal. Piiripunktides, mis ei ole avatud 24 tundi ööpäevas, tuleks lahtiolekuajad selgelt ära märkida.

Liikmesriigid edastavad oma piiripunktide loetelu komisjonile vastavalt artiklile 34.

▼M5

2. Erandina lõikest 1 võib lubada kõrvalekaldumist kohustusest ületada välispiire ainult piiripunktide kaudu nende kindlaksmääratud lahtiolekuajal:

- a) üksikisikute või rühmade puhul, kui on tegemist erivajadusega välispiiride erakorraliseks ületamiseks väljaspool piiripunkte või kindlaksmääratud lahtiolekuajadest erineval ajal, tingimusel et neil on siseriikliku õigusega nõutavad load ja et toimuv ei ole vastuolus liikmesriikide avaliku korra ja sisejulgeoleku huvidega. Liikmesriigid võivad näha kahepoolsete kokkulepetega ette asjaomase erikorra. Riiklikes õigusaktides ja kahepoolsetes kokkulepetes sätestatud üldisi erandeid käsitlev teave edastatakse vastavalt artiklile 34 komisjonile;
- b) üksikisikute või rühmade puhul ettenägematu hädaolukorra puhul;
- c) vastavalt artiklites 18 ja 19 sätestatud erieeskirjadele koostoimes VI ja VII lisaga.

▼B

3. Ilma et see piiraks lõikes 2 sätestatud erandeid ega liikmesriikide rahvusvahelise kaitsega seotud kohustusi, kehtestavad liikmesriigid vastavalt oma siseriiklikule õigusele karistused välispiiride ebaseadusliku ületamise eest väljaspool piiripunkte ja väljaspool nende kindlaksmääratud lahtiolekuajaga. Nimetatud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

▼B*Artikkel 5***Sisenemise nõuded kolmandate riikide kodanikele****▼M5**

1. Kuni 90 päevaseks kavandatud viibimiseks liikmesriikide territooriumil mis tahes 180-päevase ajavahemiku jooksul, mis tähendab igale viibimispäevale eelneva 180-päevase ajavahemiku arvestamist, kehtivad kolmandate riikide kodanikele järgmised territooriumile sisenemise tingimused:

- a) neil on kehtiv reisidokument, mis annab kasutajale õiguse piiri ületada ning vastab järgmistele kriteeriumidele:
 - i) see kehtib vähemalt kolm kuud pärast liikmesriikide territooriumilt lahkumise kavandatavat kuupäeva. Põhjendatud erakorralisel juhul võib sellest nõudest siiski loobuda;
 - ii) see on väljastatud viimase kümne aasta jooksul;

▼M4

b) neil on kehtiv viisa, kui see on nõutav vastavalt nõukogu 15. märtsi 2001. aasta määrusele (EÜ) nr 539/2001 (milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud),⁽¹⁾ välja arvatud juhul, kui neil on kehtiv elamisluba või kehtiv pikaajaline viisa;

▼B

- c) nad tõendavad kavatsetava viibimise eesmärki ja tingimusi ning neil on piisavalt elatusvahendeid nii kavatsetava viibimise ajaks kui ka tagasipöördumiseks oma päritolumaale või sõiduks kolmandasse riiki, kus nende vastuvõtmine on tagatud, või nad on võimelised omandama need vahendid seaduslikul teel;
- d) nende kohta ei ole Schengeni infosüsteemi (SIS) kantud hoiatust sisenemise keelamise eesmärgil;
- e) nad ei ohusta ühegi liikmesriigi avalikku korda, sisejulgeolekut, rahvatervist või rahvusvahelisi suhteid, eelkõige juhul kui nende kohta pole liikmesriikide siseriiklikesse andmebaasidesse kantud hoiatust sisenemise keelamise eesmärgil samadel põhjustel.

▼M5

1a. Lõike 1 rakendamisel loetakse sisenemiskuupäev esimeseks liikmesriikide territooriumil viibimise päevaks ja väljumiskuupäev viimaseks liikmesriikide territooriumil viibimise päevaks. Liikmesriikide territooriumil viibimise kestuse arvestamisel ei võeta arvesse elamisloa või pikaajalise viisa alusel lubatud viibimisi.

▼B

2. Mittetäielik nimekiri nendest täiendavatest dokumentidest, mida piirivalveametnik võib nõuda kolmandate riikide kodanikelt lõike 1 punktis c sätestatud tingimuste täitmise tõendamiseks, on lisatud I lisas.

⁽¹⁾ EÜT L 81, 21.3.2001, lk 1.

▼B

3. Elatusvahendeid hinnatakse vastavalt viibimise kestvusele ja eesmärgile ning arvestades asjaomase liikmesriigi või asjaomaste liikmesriikide tootlustuse ja majutuse keskmisi hindu, mis määratakse kindlaks säästumajutuse kulumäära korrutamisel viibitavate päevade arvuga.

Liikmesriikide poolt sätestatud lähtesummad esitatakse komisjonile vastavalt artiklile 34.

Elatusvahendite piisavuse hindamine võib põhineda kolmanda riigi kodaniku valduses oleva sularahal, reisitšekkidel ja krediitkaartidel. Piisavate elatusvahendite tõenduseks võivad samuti olla ülalpidamiskohustuse deklaratsioonid, kui sellised deklaratsioonid on sätestatud liikmesriikide siseriiklikus õiguses ning siseriiklikus õiguses määratletud vastuvõtja garantiikirjad, kui kolmanda riigi kodanik peatub vastuvõtja juures.

4. Erandina lõikest 1:

▼M5

- a) kolmanda riigi kodanikul, kes ei täida kõiki lõikes 1 sätestatud tingimusi, kuid kellel on elamisluba või pikaajaline viisa, on lubatud elamisloa või pikaajalise viisa andnud liikmesriigi territooriumile jõudmiseks sõita läbi teiste liikmesriikide territooriumi, välja arvatud juhul, kui liikmesriik, kelle välispiiri ületamist ta taotleb, on kandnud ta oma sisenemiskeelu registrisse ning keeluga kaasnevad juhised sisenemise või läbisõidu keelamiseks;
- b) kolmandate riikide kodanikele, kes täidavad lõikes 1 (välja arvatud punktis b) sätestatud tingimusi ja kes ilmuvad piirile, võidakse anda luba liikmesriikide territooriumile sisenemiseks, kui viisa väljastatakse piiril vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 810/2009 (millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri))⁽¹⁾ artiklitele 35 ja 36.

Liikmesriigid koostavad statistika piiril väljastatud viisade kohta kooskõlas määruse (EÜ) nr 810/2009 artikliga 46 ja nimetatud määruse XII lisaga.

▼B

Kui viisat ei ole võimalik kinnitada dokumenti, kinnitatakse see erandkorras eraldi lehele, mis lisatakse dokumenti. Sellisel juhul tuleb kasutada nõukogu 18. veebruari 2002. aasta määruses (EÜ) nr 333/2002 ühtse vorminguga vormide kohta liikmesriigi väljastatud viisa kinnitamiseks isikutele, kelle reisidokumenti vormi koostav liikmesriik ei tunnusta⁽²⁾ sätestatud ühtse vorminguga vormi viisade kinnitamiseks;

- c) kolmanda riigi kodanikel, kes ei täida ühte või mitut lõikes 1 sätestatud tingimust, võib liikmesriik lubada siseneda oma territooriumile humanitaarsetel kaalutlustel, riiklikes huvides või rahvusvaheliste kohustuste tõttu. Kui asjaomase kolmanda riigi kodaniku suhtes on antud lõike 1 punktis d osutatud hoiatus, teavitab talle oma territooriumile sisenemist lubav liikmesriik sellest teisi liikmesriike.

⁽¹⁾ ELT L 243, 15.9.2009, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 53, 23.2.2002, lk 4.

▼B*II PEATÜKK***Välispiirikontroll ja sisenemiskeeld***Artikkel 6***Piiril kontrollide teostamine****▼M5**

1. Piirivalveametnikud täidavad oma kohustusi, austades täielikult inimväärikust, eelkõige haavatavate isikute inimväärikust.

▼B

Piirivalveametnike poolt oma kohustuste täitmisel võetavad meetmed on proportsionaalsed nimetatud meetmete eesmärkidega.

2. Piiril kontrollide teostamisel ei tohi piirivalveametnikud isikuid diskrimineerida soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puute, vanuse või seksuaalse sättumuse tõttu.

*Artikkel 7***Isikute kontrollimine piiril**

1. Välispiiri ületamist kontrollivad piirivalveametnikud. Kontrollimine toimub käesoleva peatüki kohaselt.

Kontroll võib hõlmata ka piiri ületavate isikute transpordivahendeid ja nende valduses olevat pagasit. Kõigi läbivaatuste puhul kohaldatakse asjaomase liikmesriigi õigust.

2. Kõik isikud läbivad minimaalse kontrolli, mille eesmärgiks on teha esitatud reisidokumentide põhjal kindlaks nende isik. Kõnealune minimaalne kontroll koosneb dokumendi seaduslikul valdajal piiriületust lubava dokumendi kehtivuse ning võltsimis- ja järeletegemise tunnuste kiirest ja otsesest kontrollimisest, kasutades vajadusel tehnilisi vahendeid ning teostades asjaomastes andmebaasides päringuid üksnes varastatud, ebaseaduslikult omastatud, kaotatud või kehtetuks tunnistatud dokumentide kohta.

▼M5

Esimeses lõigus osutatud minimaalset kontrolli kohaldatakse isikute suhtes, kes omavad liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust.

Siiski võivad piirivalveametnikud liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate isikute minimaalsel kontrollimisel teostada pisteliselt päringuid riigisisestes või Euroopa andmebaasides, et teha kindlaks, et isik ei kujuta tõelist, vahetut ja piisavalt tõsist ohtu liikmesriikide sisejulgeolekule, avalikule korrale, rahvusvahelistele suhetele ega rahvateravisele.

Selliste päringute tulemus ei takista liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavatel isikutel asjaomase liikmesriigi territooriumile sisenemist vastavalt direktiivile 2004/38/EÜ.

▼B

3. Kolmandate riikide kodanikke kontrollitakse riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel põhjalikult.

- a) Riiki sisenemisel hõlmab põhjalik kontroll järgmist: artikli 5 lõikes 1 riiki sisenemise kohta sätestatud tingimuste kontrollimist ning vajaduse korral riigis elamist ja kutsealaga tegelemist lubavate dokumentide kontrollimist. See hõlmab järgmiste aspektide üksikasjalikku kontrollimist:
- i) kolmanda riigi kodanikul piiriületuseks vajaliku kehtiva ning vajadusel asjakohast viisat või elamisluba sisaldava dokumendi olemasolu kontrollimist;
 - ii) reisedokumendi põhjalikku uurimist võltsimis- ja järeletegemise tunnuste avastamiseks;
 - iii) asjaomase kolmanda riigi kodaniku reisedokumendil olevate sisenemis- ja väljumistemplete kontrollimist, et sisenemis- ja väljumiskuupäevi võrreldes teha kindlaks, kas isik on juba ületanud liikmesriikide territooriumil maksimaalse lubatud viibimise aja;
 - iv) asjaomase kolmanda riigi kodaniku lähte- ja sihtkoha ja kavandatava riigis viibimise eesmärgi kindlakstegemist ning vajaduse korral vastavate tõendavate dokumentide kontrollimist;
 - v) kontrollimist, et asjaomasel kolmanda riigi kodanikul on piisavalt elatusvahendeid kavandatava riigis viibimise aja ning eesmärgi, päritoluriiki tagasipöördumise või transiidi jaoks kolmandasse riiki, kuhu lubamises ta on kindel, või et ta saab sellised vahendid seaduslikult viisil omandada;
 - vi) kontrollimist, et asjaomane kolmanda riigi kodanik, tema transpordivahend ja tema poolt transporditavad esemed ei ohusta tõenäoliselt ühegi liikmesriigi avalikku korda, sisejulgeolekut, rahvatervist ega rahvusvahelisi suhteid. See hõlmab otsest isikute ja vajaduse korral ka esemete kohta kantud andmete ja hoiatuste kontrolli SISist ja siseriiklikest andmebaasidest ning meetmete võtmist selliste hoiatuste esinemise korral.

▼M2

- aa) Kui kolmanda riigi kodanikul on artikli 5 lõike 1 punkti b kohane viisa, hõlmab põhjalik kontroll riiki sisenemisel ka viisaomaniku isikusamasuse ja viisa autentsuse kontrollimist, kasutades selleks viisainfosüsteemi (VIS) kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määruse (EÜ) nr 767/2008, mis käsitleb viisainfosüsteemi (VIS) ja liikmesriikidevahelist teabevahetust lühiajaliste viisade kohta (VIS määrus), ⁽¹⁾ artikliga 18.

⁽¹⁾ ELT L 218, 13.8.2008, lk 60.

▼ M2

ab) Erandina, kui:

- i) liiklus muutub nii tihedaks, et ooteaeg piiripunktis pikeneb liigselt;
- ii) kõik ressursid (st töötajad, vahendid ja organisatsioon) on võetud juba kasutusele ning;
- iii) hinnangu põhjal puudub sisejulgeoleku ja ebaseadusliku sissereändega seotud oht;

võib VISis päringuid teha, kasutades vaid viisakleebise numbrit või kasutades juhuslikkuse alusel viisakleebise numbrit koos sõrmejälgede kontrolliga.

Ent igal juhul, kui kaheldakse viisaomaniku isikusamasuses ja/või viisa autentsuses, tehakse VISis päring süstemaatiliselt viisakleebise numbril alusel koos sõrmejälgede kontrolliga.

Seda erandit võib asjaomases piiripunktis kohaldada üksnes juhul, kui eespool nimetatud tingimused on täidetud.

ac) Otsuse teha päringuid VISis vastavalt punktile ab võtab vastu piiripunktis vastutav piirivalveametnik või see võetakse vastu kõrgemal tasandil.

Asjaomane liikmesriik teavitab viivitamatult sellisest otsusest teisi liikmesriike ja komisjoni.

ad) Iga liikmesriik edastab Euroopa Parlamendile ja komisjonile üks kord aastas aruande punkti ab kohaldamise kohta, milles esitatakse VISis üksnes viisakleebise numbril alusel kontrollitud kolmandate riikide kodanike arv ja punkti ab alampunktis i osutatud ooteaja kestus.

ae) Punkte ab ja ac kohaldatakse maksimaalselt kolm aastat pärast kolme aasta möödumist VISi töölerakendamisest. Komisjon edastab Euroopa Parlamendile ja nõukogule enne punktide ab ja ac kohaldamise teise aasta lõppu hinnangu nende rakendamise kohta. Nimeetatud hinnangu põhjal võib Euroopa Parlament või nõukogu paluda komisjonil esitada asjakohased ettepanekud käesoleva määruse muutmiseks.

▼ B

b) Riigist lahkumisel hõlmavad põhjalikud kontrollid järgmist:

- i) kolmanda riigi kodanikul piiriületuseks vajaliku kehtiva dokumendi olemasolu kontrollimist;
- ii) dokumendi kontrollimist võltsimis- ja järeletegemise tunnuste avastamiseks;
- iii) võimalusel selle kontrollimist, et kolmanda riigi kodanik ei ohusta ühegi liikmesriigi avalikku korda, sisejulgeolekut ega rahvusvahelisi suhteid.

▼ B

- c) Lisaks punktis b nimetatud kontrollidele võivad põhjalikud kontrollid riigist lahkumisel hõlmata ka järgmist:
- i) isikul kehtiva viisa olemasolu kontrollimist, kui viisa on nõutav vastavalt määrusele (EÜ) nr 539/2001, välja arvatud juhul, kui isikul on kehtiv elamisluba; ► **M2** selline kontroll võib hõlmata ka VISis päringu tegemist kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 18; ◀
 - ii) liikmesriikide territooriumil lubatud viibimise maksimumkestvuse mitteületamise kontrollimist;
 - iii) isikute ja esemete kohta SISi ja siseriiklikesse andmebaasidesse kantud hoiatuste kontrollimist.

▼ M2

- d) Selliste isikute tuvastamiseks, kes ei täida või enam ei täida liikmesriikide territooriumile sisenemise, seal viibimise või elamise tingimusi, võib VISis päringuid teha kooskõlas määruse (EÜ) nr 767/2008 artikliga 20.

▼ B

4. Kui selleks on võimalused olemas ja kui kolmanda riigi kodanik seda nõuab, teostatakse põhjalik kontrollimine mitteavalikus kohas.
5. ► **M5** Ilma et see piiraks teise lõigu kohaldamist, teavitatakse teise astme kontrolli korras põhjalikult kontrollitavaid kolmanda riigi kodanikke sellise kontrolli eesmärgist ja läbiviimise korrast kirjalikult neile arusaadavas keeles või keeles, mille puhul on põhjust eeldada, et isik seda mõistab, või muul tõhusal viisil. ◀ Kõnealune teave on kättesaadav liidu kõikides ametlikes keeltes ja asjaomase liikmesriigiga piirneva riigi või piirnevate riikide keel(t)es ning selles märgitakse ära, et kolmanda riigi kodanik võib nõuda teise astme kontrolli korras põhjalikku kontrolli teostavate piirivalveametnike nime või ametimärgi numbrit ning samuti piiripunkti nimi ja piiri ületamise kuupäev.

▼ M5

6. Liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavaid isikuid kontrollitakse vastavalt direktiivile 2004/38/EÜ.

▼ B

7. Registreeritavat teavet käsitlevad üksikasjalikud eeskirjad on sätestatud II lisas.

▼ M5

8. Juhul kui kohaldatakse artikli 4 lõike 2 punkti a või b, võivad liikmesriigid näha ette erandeid ka käesoleva artikli sätetest.

▼ B*Artikkel 8***Kontrollide leevendamine piiril**

1. Välispiiridel võib kontrolle erakorralistel ja ettenägematutel asjaoludel leevendada. Sellised erakorralised ja ettenägematud asjaolud esinevad siis, kui ettenägematute sündmuste tõttu on piiriliiklus niivõrd intensiivne, et ooteaeg piiripunktis võtab liigselt aega ning kõik töötajate, vahendite ja korraldusega seotud ressursid on ammendatud.

▼B

2. Kui kontrolle piiril leevendatakse lõike 1 kohaselt, on riiki sisenevate isikute suhtes teostataval kontrollil põhimõtteliselt eelis riigist lahkuvate isikute kontrollimise ees.

Kontrollide leevendamise otsuse võtab vastu piiripunktis vastutav piirivalveametnik.

Kontrollide leevendamine on ajutine, seda tuleb kohandada selle põhjustanud asjaoludega ning see tuleb kehtestada järkjärguliselt.

3. Isegi kontrollide leevendamise korral lõövad piirivalveametnikud templeid kolmandate riikide kodanike reisidokumentidesse nii sisse- kui väljasõidul vastavalt artiklile 10.

4. Iga liikmesriik edastab kord aastas Euroopa Parlamendile ja komisjonile aruande käesoleva artikli rakendamise kohta.

*Artikkel 9***Eraldi read ja viitadel esitatav teave**

1. Liikmesriigid seavad eelkõige lennujaamades asuvates piiripunktides sisse eraldi read, et kontrollida isikuid vastavalt artiklile 7. Nimetatud read eristatakse üksteisest viitadega, mis kannavad III lisa sätestatud juhiseid.

Liikmesriigid võivad sisse seada eraldi read mere- ja maismaapiiride piiripunktidesse ja piiridele nende liikmesriikide vahel, kes ei kohalda artiklit 20 oma ühistel piiridel. III lisa sätestatud juhiseid kandvaid viitasid kasutatakse, kui liikmesriigid seavad sisse eraldi read nimetatud piiridel.

Liikmesriigid kindlustavad selliste ridade selge märgistamise, kaasaarvatud siis, kui eiratakse lõikes 4 sätestatud eraldi ridade kasutamise eeskirju, et tagada optimaalne piiri ületavate isikute voog.

▼M5

2. a) Liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavatel isikutel on õigus kasutada III lisa A-osas esitatud viidaga („EL, EMP, CH”) tähistatud ridasid. Samuti võivad nad kasutada III lisa B1-osas esitatud viidaga („viisa ei ole nõutud”) ja B2-osas esitatud viidaga („kõik reisidokumendid”) tähistatud ridasid.

Need kolmandate riikide kodanikud, kelle suhtes ei kohaldata liikmesriikide välispiiride ületamise korral viisanõuet vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 539/2001, ning need kolmandate riikide kodanikud, kellel on kehtiv elamis luba või pikaajaline viisa, võivad kasutada käesoleva määruse III lisa B1-osas esitatud viidaga („viisa ei ole nõutud”) tähistatud ridasid. Samuti võivad nad kasutada käesoleva määruse III lisa B2-osas esitatud viidaga („kõik reisidokumendid”) tähistatud ridasid.

b) Kõik teised isikud kasutavad III lisa B2-osas esitatud viidaga („kõik reisidokumendid”) tähistatud ridasid.

▼ M5

Iga liikmesriik esitab punktides a ja b osutatud viitade tähistuse sellises keeles või keeltes, mida ta peab asjakohaseks.

III lisa B1-osas esitatud viidaga („viisa ei ole nõutud”) tähistatud eraldi ridade kasutamine ei ole kohustuslik. Liikmesriigid otsustavad vastavalt vajadusele, kas ja millises piiripunktis nad seda võimalust kasutavad.

▼ B

3. Mere- ja maismaapiiripunktides võivad liikmesriigid jagada sõiduvahendite liikluse eraldi ridadeks väikestele ja rasketele sõidukitele ja bussidele, kasutades selleks III lisa C-osas esitatud viitasid.

Liikmesriigid võivad muuta tähistusi nimetatud viitadel, kui see on asjakohane kohalike olusid silmas pidades.

4. Kui teatavas piiripunktis on liiklusvood ajutiselt ebavõrdsed, võivad pädevad asutused eraldi ridade kasutamise eeskirju kuni sellise ebavõrdsuse kõrvaldamiseni eirata.

▼ M5**▼ B***Artikkel 10***▼ M5****Reisidokumentide tembeldamine****▼ B**

1. Kolmandate riikide kodanike reisidokumentidesse lüüakse sisenemisel ja väljumisel korrapäraselt templeid. Eelkõige lüüakse sisenemise ja väljumistempele:

- a) kehtivat viisat sisaldavatesse dokumentidesse, mis võimaldavad kolmandate riikide kodanikel piiri ületada;
- b) dokumentidesse, mis võimaldavad piiri ületada kolmandate riikide kodanikel, kellele liikmesriik väljastab viisa piiril;
- c) dokumentidesse, mis võimaldavad piiri ületada kolmandate riikide kodanikel, kelle suhtes viisanõue ei kehti.

▼ M5

2. Kui kolmandate riikide kodanikud, kes on liidu kodanike pere liikmed ja kelle suhtes kohaldatakse direktiivi 2004/38/EÜ, ei esita kõnealuse direktiiviga ette nähtud elamisluba, tembeldatakse nende reisidokumente riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel.

Kui kolmandate riikide kodanikud, kes on liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavate kolmandate riikide kodanike pereliikmed, ei esita direktiiviga 2004/38/EÜ ette nähtud elamisluba, tembeldatakse nende reisidokumente riiki sisenemisel ja riigist lahkumisel.

▼B

3. Sisenemis- ega väljumistemplit ei lööda:
 - a) nende riigipeade ja kõrgete aukandjate reisidokumentidesse, kelle saabumisest on ametlikult diplomaatiliste kanalite kaudu ette teatatud;
 - b) pilooditunnistusse ega lennuki meeskonnaliikmete tõendisse;
 - c) nende meremeeste reisidokumentidesse, kes viibivad liikmesriigi territooriumil ainult siis, kui nende laev teeb seal lühiajalise peatuse, ja kui nad viibivad selle sadama piirkonnas, kus nende laev peatub;
 - d) nende merematkelaevade meeskonna ja reisijate reisidokumentidesse, mille suhtes ei kohaldata kontrole piiril vastavalt VI lisa punktile 3.2.3;
 - e) dokumentidesse, mis võimaldavad piiri ületada Andorra, Monaco ja San Marino kodanikel;

▼M5

- f) rahvusvaheliste reisi- ja kaubarongide personali reisidokumentidesse;
- g) nende kolmandate riikide kodanike reisidokumentidesse, kes esitavad direktiiviga 2004/38/EÜ ette nähtud elamisloa.

Erandkorras võib kolmanda riigi kodaniku palvel sisenemis- või väljumistempli jäljendi kandmisest loobuda, kui see võib asjaomasele isikule tõsiseid ebameeldivusi tekitada. Sel juhul tuleb sisenemine või väljumine registreerida eraldi lehel, millele märgitakse nimetatud isiku nimi ja passinumber. Nimetatud leht antakse kolmanda riigi kodanikule. Liikmesriikide pädevad asutused võivad koguda selliste erandjuhtude kohta statistilisi andmeid ja esitada need komisjonile.

▼B

4. Templite loomise praktiline kord on sätestatud IV lisas.
5. Võimalusel teavitatakse kolmanda riigi kodanikke piirivalveametnike kohustusest lüüa nende reisidokumenti riiki sisenemisel ja sealt lahkumisel tempel, isegi kui piirikontroll on leevendatud vastavalt artiklile 8.
6. Komisjon edastab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande reisidokumentidesse templite loomist reguleerivate sätete kohaldamise kohta 2008. aasta lõpuks.

*Artikkel 11***Eeldamine viibimise kestust käsitlevate nõuete osas**

1. Kui kolmanda riigi kodaniku reisidokumendis puudub sissesõidutempel, võivad pädevad asutused eeldada, et reisidokumendi omanik ei täida või ei täida enam asjassepuutavas liikmesriigis kohaldatavaid viibimise kestust käsitlevaid nõudeid.
2. Lõikes 1 esitatud eelduse võib ümber lükata, kui kolmanda riigi kodanik tõendab usaldusväärsete vahenditega nagu reisipiletite või tõendiga tema väljaspool liikmesriikide territooriumit viibimise kohta, et ta on täitnud lühiajalise liikmesriikide territooriumil viibimise kestust käsitlevaid nõudeid.

▼B

Sellistel juhtudel:

- a) kui kolmanda riigi kodanik leitakse Schengeni *acquis*'d täielikult kohaldava liikmesriigi territooriumilt, märgivad pädevad asutused kooskõlas siseriikliku õiguse ja tavaga kolmanda riigi kodaniku reisi-dokumenti kuupäeva ja koha, millal ja kus on isik ületanud ühe sellise liikmesriigi välispiiri, kes kohaldab Schengeni *acquis*'d täie-likult;
- b) kui kolmanda riigi kodanik leitakse sellise liikmesriigi territooriumilt, mille suhtes ei ole vastu võetud 2003. aasta ühinemisakti artikli 3 lõikes 2 vaadeldud otsust, märgivad pädevad asutused kooskõlas siseriikliku õiguse ja tavaga kolmanda riigi kodaniku reisi-dokumenti kuupäeva ja koha, millal ja kus on isik ületanud selle liikmesriigi välispiiri.

Lisaks punktides a ja b nimetatud märkimistele võidakse kolmanda riigi kodanikule anda VIII lisas toodud vorm.

Liikmesriigid teatavad üksteisele ning komisjonile ja nõukogu sekreta-riaadile oma siseriiklikest tavadest käesolevas artiklis nimetatud märki-mise osas.

▼M5

3. Juhul kui lõikes 1 osutatud eeldust ei lükata ümber, võidakse kolmanda riigi kodanik tagasi saata kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiviga 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolman-date riikide kodanike tagasisaatmisel ⁽¹⁾ ja nimetatud direktiivi järgivate siseriiklike õigusaktidega.

4. Väljasõidutempli puudumise korral kohaldatakse *mutatis mutandis* lõigete 1 ja 2 asjaomaseid sätteid.

▼B*Artikkel 12***Patrull- ja vaatlustegevus****▼M5**

1. Patrull- ja vaatlustegevuse põhieesmärgiks on tõkestada ebaseadus-likku piiriületamist, võidelda piiriülese kuritegevuse vastu ja võtta meet-meid ebaseaduslikult piiri ületanud isikute suhtes. Isik, kes on ületanud ebaseaduslikult piiri ning kellel ei ole õigust viibida asjaomase liikmes-riigi territooriumil, peetakse kinni ning tema suhtes rakendatakse menet-lusi, järgides direktiivi 2008/115/EÜ.

▼B

2. Piirivalveametnikud kasutavad patrull- ja vaatlustegevuseks paik-seid üksuseid või patrulle.

Selline patrull- ja vaatlustegevus toimub selliselt, et ära hoida ja takis-tada isikutel piiripunktides toimuvate kontrollide vältimist.

3. Väljaspool piiripunkte toimuvat patrull- ja vaatlustegevust teos-tavad piirivalveametnikud, kelle arvu ja kelle kasutatavaid meetodeid kohandatakse olemasolevate või ette nähtavate riskide ja ohtudega. See hõlmab patrull- ja vaatlustegevuse perioodide sagedasi ja ootama-tuid muudatusi, nii et ebaseaduslikul piiriületamisel lasuks alati avasta-mise risk.

⁽¹⁾ ELT L 348, 24.12.2008, lk 98.

▼B

4. Patrull- ja vaatlustegevust teostavad paiksed üksused või patrullid, kes täidavad oma kohustusi ringkäike tehes või seades end sisse paikades, mida teatakse või arvatakse olevat tundlikud, ning sellise patrull- ja vaatlustegevuse eesmärk on pidada kinni piiri ebaseaduslikult ületavad isikud. Patrull- ja vaatlustegevust võib teostada ka tehniliste, sealhulgas elektrooniliste vahenditega.

▼M5

5. Komisjoni volitatakse võtma kooskõlas artikliga 33 vastu delegeeritud õigusakte, mis sisaldavad patrull- ja vaatlustegevust reguleerivaid lisameetmeid.

▼B*Artikkel 13***Sisenemiskeeld**

1. Kolmanda riigi kodanikul, kes ei vasta kõigile artikli 5 lõikes 1 sätestatud nõuetele ja kes ei kuulu artikli 5 lõikes 4 osutatud isikute kategooriatesse, on keelatud siseneda liikmesriikide territooriumile. See ei piira varjupaigaõiguse, rahvusvahelise kaitse ega pikaajaliste viisade väljastamisega seotud erisätete kohaldamist.

2. Sisenemist võib keelata üksnes põhjendatud otsusega, milles märgitakse keeldumise täpsed põhjused. Otsuse teeb selleks siseriikliku õiguse alusel volitatud asutus. See jõustub koheselt.

Põhjendatud otsus, milles märgitakse keeldumise täpsed põhjused, antakse V lisa B osas toodud standardvormi kujul, mis täidetakse asutuse või ametiisiku poolt, kes on siseriikliku õiguse alusel volitatud sisenemiskeeldu andma. Täidetud standardvorm antakse asjaomasele kolmanda riigi kodanikule, kes kinnitab selle vormiga sisenemiskeelu otsuse kättesaamist.

3. Sisenemiskeelu saanud isikutel on õigus otsus edasi kaevata. Edasikaebamine toimub siseriikliku õiguse kohaselt. Samuti antakse kolmanda riigi kodanikule kirjalikult nimekiri kontaktpunktidest, kust on võimalik saada teavet esindajate kohta, kes on pädevad tegutsema kolmanda riigi kodaniku nimel vastavalt siseriiklikule õigusele.

Sellise edasikaebuse esitamine ei peata sisenemiskeelu otsuse kohaldamist.

Ilma et see piiraks siseriikliku õigusega ettenähtud lõpliku kompensatsiooni kohaldamist, on kolmanda riigi kodanikul õigus sisenemiskeelu andnud liikmesriigi poolt kehtetuks tunnistatud sisenemistempli ja mis tahes kehtetuks tunnistamise või lisamise korrigeerimisele, kui edasikaebuse suhtes otsustatakse, et sisenemiskeelu otsus on põhjendamatu.

4. Piirivalveametnikud tagavad, et kolmanda riigi kodanik, keda on keeldutud riiki lubamast, ei sisene asjaomase liikmesriigi territooriumile.

▼M5

5. Liikmesriigid koguvad statistilisi andmeid sisenemiskeelu saanud isikute arvu, sisenemiskeelu põhjuste, sisenemiskeelu saanud isikute kodakondsuse ja selle kohta, mis liiki piiril (maismaa-, õhu- või merepiir) isikutel ei lubatud siseneda, ning esitavad kõnealused andmed igal aastal komisjonile (Eurostat) kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrusega (EÜ) nr 862/2007, mis käsitleb ühenduse rände- ja rahvusvahelise kaitse statistikat⁽¹⁾.

▼B

6. Sisenemiskeeldu reguleerivad üksikasjalikud eeskirjad on sätestatud V lisa A osas.

*III PEATÜKK**Töötajad ja vahendid piirikontrolli teostamiseks ja liikmesriikide vaheline koostöö**Artikkel 14***Töötajad ja vahendid piirikontrolli teostamiseks**

Liikmesriigid rakendavad piisaval hulgal kvalifitseeritud töötajaid ja vahendeid artiklite 6 kuni 13 kohaseks piirikontrolli teostamiseks välispiiridel, et tagada tõhus, kõrge ja ühtlase tasemega piirikontrolli oma välispiiril.

*Artikkel 15***Piirikontrolli teostamine**

1. Käesoleva määruse artiklites 6 kuni 13 osutatud piirikontrolli teostavad piirivalveametnikud kooskõlas käesoleva määruse sätete ja siseriikliku õigusega.

Nimetatud piirikontrolli teostades jäävad endiseks need piirivalveametnikele siseriikliku õigusega antud volitused kriminaalmenetluse algatamiseks, mis ei kuulu käesoleva määruse reguleerimisalasse.

▼M5

Liikmesriigid tagavad, et piirivalveametnikeks on spetsiaalse ettevalmistuse ja nõuetekohase väljaõppe saanud professionaalid, ning võtavad seejuures arvesse piirivalveametnike ühiseid põhiõppekavasid, mille on välja töötanud ja kasutusele võtnud nõukogu määrusega (EÜ) nr 2007/2004 asutatud Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur. Õppekavad sisaldavad eriväljaõpet haavatavate isikute, näiteks saatjata alaealiste ja inimkaubanduse ohvritega seotud olukordade tuvastamiseks ja nende lahendamiseks. Liikmesriigid innustavad agentuuri toetusel piirivalveametnikke õppima keeli, mis on vajalikud nende tööülesannete täitmiseks.

▼B

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile siseriikliku õiguse alusel piirikontrolli teostamise eest vastutavate siseriiklike teenistuste loetelu vastavalt artiklile 34.

⁽¹⁾ ELT L 199, 31.7.2007, lk 23.

▼B

3. Tõhusaks piirikontrolliks tagab iga liikmesriik tiheda ja püsiva koostöö kõigi piirikontrolli teostamise eest vastutavate siseriiklike teenistuste vahel.

*Artikkel 16***Liikmesriikide vaheline koostöö**

1. Liikmesriigid abistavad üksteist ning teevad tihedat ja püsivat koostööd piirikontrolli tõhusaks teostamiseks vastavalt artiklitele 6 kuni 15. Nad vahetavad kogu asjakohast teavet.

2. Liikmesriikide vahelist koostööd välispiiride haldamise vallas juhib ning kooskõlastab liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur (edaspidi „agentuur“), mis on loodud määrusega (EÜ) nr 2007/2004.

3. Ilma et see piiraks agentuuri volitusi, võivad liikmesriigid jätkata välispiiril operatiivkoostööd teiste liikmesriikide ja/või kolmandate riikidega, sealhulgas kontaktametnike vahetamist, kui selline koostöö täiendab agentuuri tegevust.

Liikmesriigid hoiduvad tegevusest, mis võiks ohustada agentuuri toimimist või tema eesmärkide saavutamist.

Liikmesriigid teatavad agentuurile esimeses lõigus nimetatud operatiivkoostööst.

4. Liikmesriigid näevad ette piirikontrolli eeskirjade ja põhiõiguste alase koolituse. Sellega seoses võetakse arvesse ühiseid õppestandardeid, nagu need on kehtestatud ja edasi arendatud agentuuri poolt.

*Artikkel 17***Ühine kontroll**

1. Ilma et see piiraks artiklitest 6 kuni 13 tulenevat iga liikmesriigi vastutust, võivad liikmesriigid, kes ei kohalda oma ühiste maismaapiiride suhtes artiklit 20, kuni selle artikli kohaldamise kuupäevani neid omavahelisi piire ühiselt valvata, millisel juhul tohib isikut kinni pidada ainult üks kord sisenemis- ja väljumiskontrollide teostamiseks.

Selleks võivad liikmesriigid sõlmida omavahel kahepoolseid kokkuleppeid.

2. Liikmesriigid teavitavad komisjoni vastavalt lõikele 1 sõlmitud kokkulepetest.

▼B*IV PEATÜKK****Piiril teostatavate kontrollide erieeskirjad****Artikkel 18***Erinevat liiki piiride ja liikmesriikide välispiiride ületamisel kasutatavate erinevat liiki transpordivahenditega seotud erieeskirjad**

VI lisas sätestatud erieeskirju kohaldatakse seoses erinevatel piiriliikidel tehtud kontrollide ja erinevate transpordivahenditega, mida kasutatakse piiripunktide läbimiseks.

▼M5

Nimetatud erieeskirjad võivad sisaldada erandeid artiklitest 4 ja 5 ning artiklitest 7 kuni 13.

▼B*Artikkel 19***Teatavate isikute kategooriate kontrollimise erieeskirjad**

1. VII lisas sätestatud erieeskirju kohaldatakse järgmiste isikute kategooriate kontrollimise suhtes:

- a) riigipead ja nende delegatsioonide liikmed;
- b) lennukite piloodid ja muud meeskonnaliikmed;
- c) meremehed;
- d) diplomaatilise passi, ameti- või teenistuspassi omanikud ja rahvusvaheliste organisatsioonide liikmed;
- e) piirialade töötajad;
- f) alaealised;

▼M5

g) päästeteenistuse töötajad, politseiametnikud, tuletõrjemeeskonna liikmed ja piirivalveametnikud;

h) avamerel töötajad.

Nimetatud erieeskirjad võivad sisaldada erandeid artiklitest 4 ja 5 ning 7 kuni 13.

▼B

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile vastavalt artiklile 34 oma välisministeeriumide poolt diplomaatiliste lähetuste ja konsulaaresinduste akrediteeritud liikmetele ning nende pereliikmetele väljastatud kaartide näidised.

▼A1*Artikkel 19a*

Erandina käesoleva määruse piiripunktide loomisega seotud sätetest kuni nõukogu otsuse jõustumiseni Schengeni *acquis*' sätete täieliku kohaldamise kohta Horvaatias vastavalt ühinemisakti artikli 4 lõikele 2 või kuni käesolevat määrust muudetakse, et lisada ühistes piiripunktides piirikontrolli käsitlevad säted, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem,

▼ A1

võib Horvaatia säilitada ühised piiripunktid piiril Bosnia ja Hertsegoviinaga. Nimetatud ühistes piiripunktides viivad ühe poole piirivalveametnikud läbi sisenemis- ja väljumiskontrolle teise osapoole territooriumil. Kõik Horvaatia piirivalveametnike poolt teostatavad sisenemis- ja väljumiskontrollid ühistes piiripunktides Bosnia ja Hertsegoviinaga tuleb läbi viia kooskõlas liidu *acquis*'ga, sealhulgas kooskõlas liikmesriikide kohustustega seoses rahvusvahelise kaitse ja mittetagasisaatmisega. Selleks muudetakse vajadusel asjakohaseid kahepoolseid kõnealuste ühiste piiripunktide loomist käsitlevaid lepinguid.

▼ M6
▼ C1*IVa PEATÜKK****Erimeetmed välispiiride kontrolliga seotud tõsiste puuduste korral****Artikkel 19b***Välispiiridel kohaldatavad meetmed ja agentuuri toetus**

1. Kui nõukogu 7. oktoober 2013 määruse (EL) nr 1053/2013 (millega kehtestatakse hindamise ja jälgimise mehhanism Schengeni *acquis*' kohaldamise kontrollimiseks)⁽¹⁾ artikli 14 kohaselt koostatud hindamisaruandes on esile toodud tõsised puudused välispiiride kontrollimisel, võib komisjon nimetatud määruse artiklis 15 osutatud soovitude täitmise tagamiseks soovitada rakendusaktiga hinnataval liikmesriigil võtta teatavaid erimeetmeid, mis võivad olla järgmised:

- a) võtta kasutusele Euroopa piirivalverühmad kooskõlas määrusega (EÜ) nr 2007/2004;
- b) esitada agentuurile arvamuse saamiseks riskianalüüsil põhinevad strateegilised kavad, sealhulgas teave töötajate lähetamise ja seadmete kohta.

Nimetatud rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artikli 33a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

▼ M6

2. Komisjon teavitab artikli 33a lõike 1 kohaselt moodustatud komiteed korrapäraselt käesoleva artikli lõikes 1 osutatud meetmete rakendamise edenemisest ja nende mõjust tuvastatud puudustele.

Komisjon teavitab sellest ka Euroopa Parlamenti ja nõukogu.

3. Kui lõikes 1 osutatud hindamisaruandes jõutakse järeldusele, et hinnatav liikmesriik eirab tõsiselt oma kohustusi ja peab seega esitama kolme kuu jooksul asjakohase tegevuskava kooskõlas määruse (EL) nr 1053/2013 artikli 16 lõikega 4, ning kui pärast nimetatud kolme kuu möödumist leiab komisjon, et senine olukord jätkub, võib see tuua kaasa käesoleva määruse artiklis 26 sätestatud menetluse kohaldamise, kui kõik kohaldamise tingimused on täidetud.

⁽¹⁾ ELT L 295, 6.11.2013, lk 27

▼BIII JAOTIS
SISEPIIRID*I PEATÜKK***Piirikontrolli kaotamine sisepiiridel***Artikkel 20***Sisepiiride ületamine**

Sisepiire võib ületada igas kohas, ilma et isikuid, olenemata nende kodakondsusest, piiril kontrollitakse.

*Artikkel 21***Territooriumil toimuvad kontrollid**

Piirikontrolli kaotamine sisepiiridel ei mõjuta:

- a) siseriikliku õiguse kohaselt politseikohustuste täitmist liikmesriikide pädevate asutuste poolt, niivõrd kui nimetatud kohustuste täitmine ei oma samaväärset toimet kontrollidega piiril; see kehtib ka piirialadel. Politseikohustuste täitmist esimese lause tähenduses ei või käsitleda samaväärsena kontrollide teostamisega piiril, kui:
 - i) politseimeetmete eesmärk ei ole piirikontroll;
 - ii) politseimeetmed põhinevad üldistel politsei andmetel ja kogemusel, mis käsitlevad võimalikke ohte avalikule julgeolekule, ning nende eesmärk on eelkõige võidelda piiriülese kuritegevusega;
 - iii) politseimeetmed kavandatakse ja teostatakse viisil, mis erineb selgelt välispiiridel teostatavatest korrapärastest isikukontrollidest;
 - iv) politseimeetmed võetakse kohapealsete kontrollide alusel;
- b) iga liikmesriigi õiguse kohaselt julgeolekukontrollide teostamist pädevate asutuste, sadama- või lennujaamaametnike või vedajate poolt sadamates ja lennujaamades, kui selliseid kontrolle teostatakse ka liikmesriigi piires reisivate isikute suhtes;
- c) liikmesriigi võimalust sätestada õigusakte, mis kohustavad omama või kaasas kandma pabereid või dokumente;

▼M5

- d) liikmesriigi võimalust sätestada õigusaktiga kolmandate riikide kodanike jaoks Schengeni konventsiooni artikli 22 sätete järgne kohustus teatada oma viibimisest tema territooriumil.

▼B*Artikkel 22***Liikluse tõkete kõrvaldamine maanteepiiripunktides sisepiiridel**

Liikmesriigid kõrvaldavad kõik sujuvat liiklust takistavad tõkked maanteepiiripunktides sisepiiridel, eelkõige kiiruspiirangud, mis ei ole seatud eranditult liiklusohutuse kaalutlustel.

▼B

Samas on liikmesriigid valmis võimaldama kontrollide teostamist, juhul kui sisepiiridel taaskehtestatakse piirikontroll.

*II PEATÜKK**Piirikontrolli ajutine taaskehtestamine sisepiiridel***▼M6***Artikkel 23***Sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise üldraamistik**

1. Kui sisepiirikontrollita alal tekib tõsine oht liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule, võib see liikmesriik erandlikult taaskehtestada piirikontrolli kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikudel piiratud ajavahemikul kuni 30 päevaks, või tõsise ohu eeldatava kestuse ajaks, kui kõnealune oht püsib rohkem kui 30 päeva. Piirikontrolli ajutise taaskehtestamise ulatus ja kestus sisepiiridel ei või olla suurem ega pikem, kui on rangelt vajalik tõsisele ohule reageerimiseks.

2. Piirikontroll taaskehtestatakse sisepiiridel ainult viimase abinõuna ja kooskõlas artiklitega 24, 25 ja 26. Kui vastavalt artiklitele 24, 25 või 26 kaalutakse seda, kas teha otsus sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise kohta, võetakse igal juhul arvesse vastavalt artiklites 23a ja 26a osutatud kriteeriumeid.

3. Kui tõsine oht asjaomase liikmesriigi avalikule korrale või sisejulgeolekule püsib käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud ajavahemikust kauem, võib kõnealune liikmesriik artiklis 23a osutatud kriteeriumeid arvesse võttes ning kooskõlas artikliga 24 jätkata oma sisepiiride kontrollimist samadel alustel kui käesoleva artikli lõikes 1 on osutatud ning, võttes arvesse võimalikke uusi tegureid, pikendada seda kuni 30 päevaste ajavahemike kaupa.

4. Sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise koguperiood, sealhulgas käesoleva artikli lõikes 3 sätestatud pikendamised, ei kesta kauem kui kuus kuud. Artiklis 26 osutatud erandjuhtudel võib kõnealust ajavahemikku kokku pikendada vastavalt sama artikli lõikele 1 kuni maksimaalselt kahe aastani.

*Artikkel 23a***Sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise kriteeriumid**

Kui liikmesriik otsustab taaskehtestada ajutiselt viimase abinõuna piirikontrolli ühel või mitmel sisepiiril või mõnel selle lõigul või otsustab taaskehtestamist pikendada vastavalt artiklile 23 või artikli 25 lõikele 1, hindab liikmesriik seda, mil määral on kõnealuse meetmega võimalik vähendada ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule, ning seda, kas kõnealuse meetme kohaldamine on asjaomase ohuga proportsionaalne. Hinnangu koostamisel võtab liikmesriik eelkõige arvesse järgmist:

▼ **M6**

- a) oma avalikku korda või sisejulgeolekut ähvardava ohu, sealhulgas terroriaktidest või -ähvardustest tuleneva ohu ning organiseeritud kuritegevusega seotud ohu tõenäoline mõju;
- b) sellise meetme tõenäoline mõju isikute vabale liikumisele sisepiiri-kontrollita alal.

*Artikkel 24***Artikli 23 lõike 1 alusel sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise menetlus**

1. Kui liikmesriik kavatseb artikli 23 lõike 1 alusel taaskehtestada piirikontrolli sisepiiridel, teavitab ta sellest teisi liikmesriike ja komisjoni hiljemalt neli nädalat enne piirikontrolli kavandatavat taaskehtestamist, või lühema aja jooksul, kui asjaolud, mis on tekitanud vajaduse piirikontrolli taaskehtestamiseks sisepiiridel, saavad teatavaks vähem kui neli nädalat enne piirikontrolli kavandatavat taaskehtestamist. Sellisel juhul esitab liikmesriik järgmise teabe:

- a) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise põhjus, kaasa arvatud kogu üksikasjalik teave selliste sündmuste kohta, mis ohustavad tõsiselt tema avalikku korda või sisejulgeolekut;
- b) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise ulatus koos täpsustusega, missugusel sisepiirilõigul või -lõikudel piirikontroll taaskehtestatakse;
- c) ametlike piiripunktide nimed;
- d) piirikontrolli kavandatava taaskehtestamise kuupäev ja kestus;
- e) asjakohasel juhul meetmed, mida teised liikmesriigid peaksid võtma.

Esimese lõigu kohase teate võivad ühiselt esitada ka kaks või enam liikmesriiki.

Vajaduse korral võib komisjon nõuda asjaomaselt liikmesriigilt (asjaomastelt liikmesriikidelt) täiendavat teavet.

2. Lõikes 1 osutatud teave edastatakse Euroopa Parlamendile ja nõukogule samal ajal, kui kõnealuse lõike kohaselt teavitatakse sellest teisi liikmesriike ja komisjoni.

3. Lõike 1 kohase teate esitamisel võib liikmesriik vajaduse korral ja siseriiklike õigusaktide kohaselt teha otsuse salastada osa teabest.

Selline salastatus ei takista teabe avaldamist komisjoni poolt Euroopa Parlamendile. Käesoleva artikli alusel Euroopa Parlamendile edastatud teabe ja dokumentide edasisaatmise ja käitlemise puhul tuleb järgida Euroopa Parlamendi ja komisjoni vahel kohaldatavaid salastatud teabe edastamise ja käitlemise eeskirju.

▼ **M6**

4. Pärast liikmesriigi teadet käesoleva artikli lõike 1 kohaselt ja pidades silmas käesoleva artikli lõikes 5 sätestatud konsultatsioone, võib komisjon või iga muu liikmesriik esitada oma arvamuse, ilma et see piiraks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 72 kohaldamist.

Kui komisjon teates sisalduva teabe või mis tahes muu talle laekunud täiendava teabe alusel kahtleb, kas kavandatud piirikontrolli taaskehtestamine sisepiiridel on vajalik või proportsionaalne, või kui ta peab asjakohaseks pidada konsultatsioone teate mõne aspekti suhtes, esitab ta vastava arvamuse.

5. Eesmärgiga korraldada asjakohasel juhul liikmesriikidevahelist vastastikust koostööd ning kontrollida piirikontrolli taaskehtestamise ning avalikule korrale või sisejulgeolekule ohtu põhjustanud sündmustega seotud meetmete proportsionaalsust, korraldavad sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestada kavatsev liikmesriik, muud liikmesriigid, eelkõige need, keda selline meede otseselt puudutab, ja komisjon konsultatsioone, sealhulgas asjakohasel juhul ühiseid kohtumisi, et arutada lõikes 1 osutatud teabe ning komisjoni või liikmesriigi lõike 4 kohase arvamuse üle.

6. Lõikes 5 osutatud konsultatsioonid toimuvad vähemalt kümme päeva enne piirikontrolli taaskehtestamise kavandatavat kuupäeva.

*Artikkel 25***Erimenetlus kiireloomulisi meetmeid nõudvate juhtumite puhul**

1. Kui liikmesriigi avaliku korra või sisejulgeolekuga seotud kaalutlused nõuavad kiireloomuliste meetmete võtmist, võib asjaomane liikmesriik piirikontrolli sisepiiridel erakorraliselt ja viivitamata taaskehtestada piiratud ajavahemikul kuni kümneks päevaks.

2. Kui liikmesriik taaskehtestab sisepiiridel piirikontrolli, teavitab ta sellest samaaegselt teisi liikmesriike ja komisjoni ning esitab artikli 24 lõikes 1 osutatud teabe ja käesolevas artiklis sätestatud menetluse kasutamist õigustavad põhjused. Komisjon võib kohe pärast teate saamist konsulteerida teiste liikmesriikidega.

3. Kui tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule püsib lõikes 1 sätestatud ajavahemikust kauem, võib liikmesriik teha otsuse pikendada piirikontrolli kestust sisepiiridel 20 päevaste ajavahemike kaupa. Seejuures võtab asjaomane liikmesriik arvesse artiklis 23a osutatud kriteeriume, sealhulgas ajakohastatud hinnangut meetme vajaduse ja proportsionaalsuse kohta ning arvestab uute võimalike üksikasjadega.

Sellise pikendamise korral kohaldatakse artikli 24 lõikeid 4 ja 5 *mutatis mutandis* ning konsultatsioonid toimuvad viivitamata pärast seda, kui komisjoni ja liikmesriike on pikendamise otsusest teavitatud.

▼ **M6**

4. Ilma et see piiraks artikli 23 lõike 4 kohaldamist, ei või sisepiiridel taaskehtestatud piirikontroll, arvestades selle esialgset kestust vastavalt lõikele 1 ning pikendamist vastavalt lõikele 3, kesta kokku rohkem kui kaks kuud.

5. Komisjon teavitab viivitamata Euroopa Parlamenti käesoleva artikli alusel esitatud teadetest.

*Artikkel 26***Erimenetlus erandjuhtudel, mis ohustavad sisepiirikontrollita ala üldist toimimist**

1. Erandjuhtudel, kui sisepiirikontrollita ala üldise toimimise seavad ohtu artiklis 19a osutatud välispiiriga seotud tõsised ja järjepidevad puudused ning kui need asjaolud kujutavad endast tõsist ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule sisepiirikontrollita alal või selle osadel, võivad liikmesriigid taaskehtestada piirikontrolli sisepiiridel käesoleva artikli lõike 2 kohaselt mitte kauemaks kui kuueks kuuks. Kui kõnealused erandjuhud püsivad, võib seda ajavahemikku pikendada veel kuni kuue kuu võrra kõige rohkem kolmel korral.

2. Nõukogu võib viimase abinõuna ja sisepiirikontrollita ala ühiste huvide kaitsmise meetmena, kui kõik muud meetmed, eriti need, millele osutatakse artikli 19a lõikes 1, ei ole tuvastatud tõsist ohtu tõhusalt leevendanud, soovitada ühel või mitmel liikmesriigil teha otsus taaskehtestada piirikontrolli kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikudel. Nõukogu soovitus põhineb komisjoni ettepanekul. Liikmesriigid võivad paluda komisjonil esitada nõukogule sellise soovituse ettepaneku.

Nõukogu viitab oma soovituses vähemalt artikli 24 lõike 1 punktides a–e osutatud teabele.

Nõukogu võib soovitada piirikontrolli kestuse pikendamist vastavalt käesolevas artiklis sätestatud tingimustele ja menetlusele.

Enne kui liikmesriik taaskehtestab käesoleva lõike kohaselt piirikontrolli kõikidel või konkreetsel sisepiirilõikudel, teavitab ta sellest teisi liikmesriike, Euroopa Parlamenti ja komisjoni.

3. Kui liikmesriik ei täida lõikes 2 osutatud soovitust, esitab kõnealune liikmesriik viivitamata komisjonile kirjalikult selle põhjused.

Sellisel juhul esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles ta hindab asjaomase liikmesriigi esitatud põhjuseid ja tagajärgi sisepiirikontrollita ala ühiste huvide kaitsmisele.

▼ **M6**

4. Komisjon võib viivitamata kohaldatavate rakendusaktidega vastavalt artikli 33a lõikes 3 osutatud menetlusele võtta vastu vajalikud soovitused nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel, kui asjaolud, mis nõuavad sisepiiridel kontrolli kestuse pikendamist kooskõlas lõikega 2, saavad teatavaks vähem kui kümme päeva enne eelneva taaskestatud sisepiirikontrolli kohaldamise ajavahemiku lõppu. Komisjon esitab nõukogule lõike 2 kohaselt soovitusi ettepaneku hiljemalt 14. päeval pärast sellise soovitusi vastuvõtmist.

5. Käesolev artikkel ei takista liikmesriikidel võtmast artiklite 23, 24 ja 25 kohaselt meetmeid, kui esineb tõsine oht avalikule korrale või sisejulgeolekule.

Artikkel 26a

Sisepiiridel piirikontrolli ajutise taaskestamise kriteeriumid erandjuhtudel, mis ohustavad sisepiirikontrollita ala üldist toimimist

1. Kui nõukogu soovib artikli 26 lõike 2 kohaselt viimase abinõuna taaskestada ajutiselt piirikontrolli ühel või mitmel sisepiiril või mõnel selle lõigul, hindab ta seda, mil määral on kõnealuse meetmega võimalik vähendada sisepiirikontrollita alal ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule, ning seda, kas kõnealuse meetme kohaldamine on asjaomase ohuga proportsionaalne. Hinnangu aluseks on asjaomase liikmesriigi (asjaomaste liikmesriikide) ja komisjoni esitatud üksikasjalik teave ning mis tahes muu asjakohane teave, kaasa arvatud käesoleva artikli lõike 2 kohaselt kogutud teave. Hinnangu koostamisel võetakse arvesse eelkõige järgmist:

- a) tehnilise või rahalise abi meetmed, mida saaks kasutada või mida on kasutatud liikmesriigi või liidu või mõlema tasandil, kaasa arvatud selliste liidu asutuste, ametite ja agentuuride nagu agentuuri, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 439/2010 ⁽¹⁾ asutatud Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti või nõukogu otsusega 2009/371/JSK ⁽²⁾ asutatud Euroopa Politsei ameti (Europol) pakutav abi, ning see, mil määral on kõnealuste meetmetega võimalik vähendada ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule sisepiirikontrollita alal;
- b) määruse (EL) nr 1053/2013 kohaselt läbi viidud hindamiste kontekstis tuvastatud välispiiridega seotud tõsiste puuduste praegune mõju ning nende tõenäoline mõju tulevikus ning mil määral sellised tõsised puudused kujutavad endast tõsist ohtu avalikule korrale või sisejulgeolekule sisepiirikontrollita alal;
- c) sisepiiridel piirikontrolli taaskestamise tõenäoline mõju isikute vabale liikumisele sisepiirikontrollita alal.

⁽¹⁾ ELT L 132, 29.5.2010, lk 11.

⁽²⁾ ELT L 121, 15.5.2009, lk 37.

▼ M6

2. Enne nõukogu soovitusete ettepaneku vastuvõtmist kooskõlas artikli 26 lõikega 2 võib komisjon teha järgmist:

- a) nõuda liikmesriikidelt, agentuurilt, Europolilt või teistelt liidu asutustelt või ametitelt täiendavat teavet;
- b) teha kohapealseid kontrollkäike, milles osalevad liikmesriikide, agentuuri, Europoli või mis tahes muu asjaomase liidu asutuse või ameti eksperdid, et koguda või kontrollida kõnealuse soovitusete tegemiseks vajalikku teavet.

*Artikkel 27***Euroopa Parlamendi ja nõukogu teavitamine**

Komisjon ja asjaomane liikmesriik (asjaomased liikmesriigid) teavitavad Euroopa Parlamenti ja nõukogu viivitamata mis tahes põhjustest, mis võivad kaasa tuua artiklite 19a ja 23–26a kohaldamise.

▼ B*Artikkel 28***Sätteid, mida kohaldatakse, kui sisepiiridel taaskehtestatakse piirikontroll**

Kui piirikontroll sisepiiridel taaskehtestatakse, kohaldatakse II jaotise asjakohaseid sätteid *mutatis mutandis*.

▼ M6*Artikkel 29***Aruanne piirikontrolli taaskehtestamise kohta sisepiiridel**

Sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestanud liikmesriik esitab hiljemalt neli nädalat pärast sisepiiridel piirikontrolli kaotamist Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile aruande piirikontrolli taaskehtestamise kohta sisepiiridel, milles pööratakse eelkõige tähelepanu järgmisele: esialgne hindamine ning artiklites 23a, 25 ja 26a osutatud kriteeriumite järgimine, kontrollide teostamine, naaberliikmesriikidega tehtav praktiline koostöö, kaasnev mõju isikute vabale liikumisele, sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise tõhusus, sealhulgas piirikontrolli taaskehtestamise proportsionaalsuse järelhindamine.

Komisjon võib esitada arvamuse ühel või mitmel sisepiiril või selle lõikudel piirikontrolli ajutise taaskehtestamise järelhindamise kohta.

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule vähemalt kord aastas aruande sisepiirikontrollita ala toimimise kohta. Aruanne sisaldab loetelu kõigist vaadeldaval aastal tehtud sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise otsustest.

*Artikkel 30***Üldsuse teavitamine**

Komisjon ja asjaomane liikmesriik teavitavad kooskõlastatult üldsust sisepiiridel piirikontrolli taaskehtestamise otsusest, märkides eelkõige

▼M6

kõnealuse meetme algus- ja lõppkuupäeva, välja arvatud juhul, kui vastava teabe esitamata jätmiseks on kaalukad julgeolekupõhjused.

▼B*Artikkel 31***Konfidentsiaalsus**

Asjaomase liikmesriigi taotlusel käsitlevad teised liikmesriigid, Euroopa Parlament ja komisjon piirikontrolli taaskehtestamise või selle pikendamise kohta esitatud teavet ning artikli 29 alusel koostatud aruannet konfidentsiaalsena.

IV JAOTIS

LÕPPSÄTTED**▼M5***Artikkel 32***Lisade muutmine**

Komisjoni volitatakse võtma kooskõlas artikliga 33 vastu delegeeritud õigusakte, mis sisaldavad III, IV ja VIII lisa muudatusi.

*Artikkel 33***Delegeerimine**

1. Delegeeritud õigusaktide vastuvõtmise volitused antakse komisjonile käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 12 lõikes 5 ja artiklis 32 osutatud delegeeritud õigusaktide vastuvõtmise volitused antakse komisjonile määramata ajaks alates 19 juulil 2013.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 12 lõikes 5 ja artiklis 32 osutatud volitused igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses kindlaksmääratud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samaaegselt teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
5. Delegeeritud õigusakt, mis on vastu võetud kooskõlas artikli 12 lõikega 5 ja artikliga 32, jõustub ainult juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole esitanud vastuväiteid kahe kuu jooksul pärast kõnealusest õigusaktist teatamist Euroopa Parlamendile ja nõukogule või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on mõlemad enne nimetatud ajavahe- miku lõppemist komisjonile teatanud, et nad ei kavatse vastuväiteid esitada. Kõnealust ajavahemikku võib Euroopa Parlamendi või nõukogu taotluse korral kahe kuu võrra pikendada.

▼M6*Artikkel 33a***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määruse (EL) 182/2011 (millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes) ⁽¹⁾ tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5. Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes selle artikliga 5.

▼B*Artikkel 34***Edastamine**

1. Liikmesriigid edastavad komisjonile:

▼M5

a) elamislubade loetelu, kusjuures tehakse vahet artikli 2 punkti 15 alapunktis a ja alapunktis b kirjeldatud elamislubade vahel ning artikli 2 punkti 15 alapunktis b kirjeldatud elamisloa korral lisatakse selle näidis. Direktiivi 2004/38/EÜ alusel väljastatud elamislubade puhul osutatakse konkreetselt, et tegemist on seda liiki elamisloaga, ja selliste elamislubade puhul, mis ei ole väljastatud vastavalt määruses (EÜ) nr 1030/2002 sätestatud ühtsele vormile, tuleb esitada nende näidised;

▼B

- b) oma piiripunktide loetelu;
- c) siseriiklike asutuste poolt igal aastal kinnitatavad välispiiri ületamisel nõutavad summad;
- d) piirikontrolli eest vastutavate siseriiklike teenistuste loetelu;
- e) välisministeeriumide poolt väljastatud kaartide näidised;

▼M5

- ea) artikli 4 lõike 2 punktis a osutatud erandid välispiiri ületamisel;
- eb) artikli 10 lõikes 3 osutatud statistika.

▼B

2. Komisjon teeb lõike 1 kohaselt edastatud teabe liikmesriikidele ja üldsusele kättesaadavaks *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias avaldamise teel ning muude asjakohaste vahenditega.

⁽¹⁾ ELT L 55, 28.2.2011, lk 13.

▼B*Artikkel 35***Kohalik piiriliiklus**

Käesolev määrus ei piira kohalikku piiriliiklust käsitlevate ühenduse eeskirjade ja kehtivate kahepoolsete kokkulepete kohaldamist.

*Artikkel 36***Ceuta ja Melilla**

Käesoleva määruse sätted ei avalda mõju Ceuta ja Melilla linnade suhtes kohaldatavatele erieeskirjadele, mis on määratletud Hispaania Kuningriigi 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingu rakendamise konventsiooniga ühinemise lepingu lõppaktis esitatud Hispaania Kuningriigi deklaratsioonis Ceuta ja Melilla linnade kohta. ⁽¹⁾

*Artikkel 37***Teabe edastamine liikmesriikide poolt****▼M5**

Liikmesriigid teatavad komisjonile siseriiklikest sätetest, mis on seotud artikli 21 punktidega c ja d, karistustest, millele on viidatud artikli 4 lõikes 3, ja kahepoolsetest kokkulepetest, mille sõlmimine on käesoleva määrusega lubatud. Nende sätete järgnevatest muudatustest teatatakse viie tööpäeva jooksul.

▼B

Liikmesriikide poolt esitatud teave avaldatakse *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias.

▼M6*Artikkel 37a***Hindamismehhanism**

1. Euroopa Liidu toimimise lepingu ja Euroopa Liidu lepingu kohaselt ja ilma et see piiraks nendes sisalduvate rikkumismenetlust käsitlevate sätete kohaldamist, hinnatakse hindamismehhanismi abil seda, kuidas iga liikmesriik käesolevat määrust rakendab.

2. Hindamismehhanismi käsitlevad eeskirjad on täpsustatud määruses (EL) nr 1053/2013. Vastavalt kõnealusele hindamismehhanismile viivad liikmesriigid ja komisjon ühiselt läbi regulaarseid, objektiivseid ja erapooletuid hindamisi käesoleva määruse nõuetekohase kohaldamise kontrollimiseks ning komisjon koordineerib neid hindamisi tihedas koostöös liikmesriikidega. Kõnealuse mehhanismi kohaselt hindab komisjoni esindajatest ja liikmesriikide määratud ekspertidest koosnev väike rühm iga liikmesriiki vähemalt iga viie aasta järel.

Hindamine võib toimuda välis- või sisepiiridel läbiviidava etteteatatud või etteteatamata kohapealse kontrollkäigu teel.

Kõnealuse hindamismehhanismi kohaselt vastutab komisjon mitmeaastaste ja iga-aastaste hindamisprogrammide ning hindamisaruannete vastuvõtmise eest.

⁽¹⁾ EÜT L 239, 22.9.2000, lk 73.

▼M6

3. Võimalike puuduste korral võidakse asjaomasele liikmesriigile esitada soovitud parandusmeetmete võtmiseks.

Kui hindamisaruandes, mille komisjon on vastu võtnud määruse (EL) nr 1053/2013 artikli 14 kohaselt, on esile toodud tõsised puudused välispiiride kontrollimisel, kohaldatakse käesoleva määruse artikleid 19a ja 26.

4. Euroopa Parlamenti ja nõukogu teavitatakse hindamise kõikides etappides ja neile edastatakse kõik asjakohased dokumendid vastavalt salastatud dokumente käsitlevatele eeskirjadele.

5. Euroopa Parlamenti teavitatakse viivitamata ja täielikult igast ettepanekust muuta määruses (EL) nr 1053/2013 sätestatud eeskirju või need asendada.

▼B*Artikkel 38***Aruanne III jaotise kohaldamise kohta**

13. oktoobriks 2009 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande III jaotise kohaldamise kohta.

Komisjon pöörab erilist tähelepanu võimalikele probleemidele, mis kaasnevad piirikontrolli taaskehtestamisega sisepiiridel. Kui see on asjakohane, esitab komisjon ettepanekud selliste probleemide lahendamiseks.

*Artikkel 39***Kehtetuks tunnistamine**

1. 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artiklid 2 kuni 8 tunnistatakse kehtetuks alates 13. oktoobril 2006.

2. Alates lõikes 1 nimetatud kuupäevast tunnistatakse kehtetuks järgmised dokumendid:

- a) ühine käsiraamat, sealhulgas selle lisad;
- b) Schengeni täitevkomitee 26. aprilli 1994. aasta otsus (SCH/Com-ex (94) 1, rev. 2), 22. detsembri 1994. aasta otsus (SCH/Com-ex (94)17, rev. 4) ja 20. detsembri 1995. aasta otsus (SCH/Com-ex (95) 20, rev. 2);
- c) ühiste konsulaarjuhiste 7. lisa;
- d) nõukogu 24. aprilli 2001. aasta määrus (EÜ) nr 790/2001, millega antakse nõukogule rakendusvolitused piirikontrolli ja piirivalve rakendamise teatavate üksikasjalike sätete ja praktilise korra osa; ⁽¹⁾

⁽¹⁾ EÜT L 116, 26.4.2001, lk 5. Määrust on muudetud otsusega 2004/927/EÜ (ELT L 396, 31.12.2004, lk 45).

▼B

- e) nõukogu 29. aprilli 2004. aasta otsus 2004/581/EÜ, millega määratakse minimaalsed märgised, mida tuleb kasutada välispiiridel asuvate piiripunktide tahvlitel; ⁽¹⁾
- f) nõukogu 29. aprilli 2004. aasta otsus 2004/574/EÜ ühise käsiraamatu muutmise kohta; ⁽²⁾
- g) nõukogu 13. detsembri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 2133/2004 liikmesriikide pädevate asutuste kohustuse kohta tembeldada süstemaatiliselt kolmandate riikide kodanike reisidokumente liikmesriikide välispiiride ületamisel ning Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni ja üldkäsiraamatu sätete sel eesmärgil muutmise kohta. ⁽³⁾
3. Viiteid tühistatud artiklitele ja kehtetuks tunnistatud õigusaktidele käsitletakse viidetena käesolevale määrusele.

*Artikkel 40***Jõustumine**

Käesolev määrus jõustub 13. oktoobril 2006. Artikkel 34 jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepinguga.

⁽¹⁾ ELT L 261, 6.8.2004, lk 119.

⁽²⁾ ELT L 261, 6.8.2004, lk 36.

⁽³⁾ ELT L 369, 16.12.2004, lk 5.

I LISA

Sisenemistingimuste täitmist tõendavad dokumendid

Artikli 5 lõikes 2 osutatud dokumentaalsed tõendid võivad olla järgmised:

a) ärireisi puhul:

i) ettevõtte või asutuse kutse osalemiseks kaubandus-, tööstus- või tööalastel nõupidamistel, konverentsidel või üritustel;

ii) muud dokumendid, mis tõestavad äri- või tööalaste suhete olemasolu;

iii) messidel ja kongressidel osalemisel nende piletid;

b) õppimise või muu väljaõppega seotud reisi puhul:

i) tõend õppeasutuse nimekirja kandmise kohta kutseõppe- või teoreetilistel kursustel osalemiseks põhi- või täienduskoolituse raames;

ii) üliõpilaspiletid või tunnistused kursuste kohta, millel osaletakse;

c) turismireisi või isiklikel põhjustel tehtava reisi puhul:

i) tõendavad dokumendid majutuse kohta:

— vastuvõtja juures peatudes vastuvõtja küllakutse,

— tõendav dokument majutust pakkuvalt ettevõtelt või kavandatavat majutust käsitlev muu asjakohane dokument;

ii) tõendavad dokumendid reisiplaani kohta:

organiseeritud reisi broneeringu kinnitus või kavandatavaid reisiplane käsitlev muu asjakohane dokument;

iii) tõendavad dokumendid tagasipöördumise kohta:

tagasisõidupilet või edasi-tagasi pilet;

d) poliitika-, teadus-, kultuuri- ja spordialaste või religioossete üritustega seoses või muudel põhjustel tehtava reisi puhul:

küllakutsed, ürituste piletid, tõendid nimekirja kandmise kohta või programmid, milles on märgitud võimalusel vastuvõtjaorganisatsiooni nimi ja viibimise kestvus, või muu külastuse eesmärki käsitlev asjakohane dokument.

*II LISA***Teabe registreerimine**

Kõigis piiripunktides registreeritakse kogu teave teenuse kohta ja mis tahes muu eriti oluline teave käsitsi või elektrooniliselt. Registreeritava teabe hulka kuulub eelkõige järgmine:

- a) kohalikul tasandil piiril kontrollide eest vastutavate piirivalveametnike ja teiste igasse meeskonda kuuluvate ametnike nimed;
- b) vastavalt artiklile 8 kohaldatav isikukontrolli leevendamine;
- c) passe ja viisasid asendavate dokumentide väljastamine piiril;
- d) kinnipeetud isikud ja kaebused (kuriteod ja haldusrikkumised);
- e) isikud, kellel on keelatud siseneda vastavalt artiklile 13 (sisenemiskeelu põhjused ja kodakondsus);
- f) sisenemis- ja väljumistemplete turvakoodid, piirivalveametniku isik, kelle nimele antud tempel on mis tahes ajal või vahetuses kinnitatud, samuti kaotatud ja varastatud templetega seotud teave;
- g) kontrollitavate isikute kaebused;
- h) muud eriti tähtsad politsei- või kohtulikud meetmed;
- i) erijuhtumid.

▼B

III LISA

Piiripunktides ridasid tähistavate viitade näidised

A-OSA

(¹)

(¹) Norra ja Islandi puhul logo ei nõuta.

▼ M5

B1-OSA:
„viisa ei ole nõutud”;

**VIISA
EI OLE NÕUTUD**

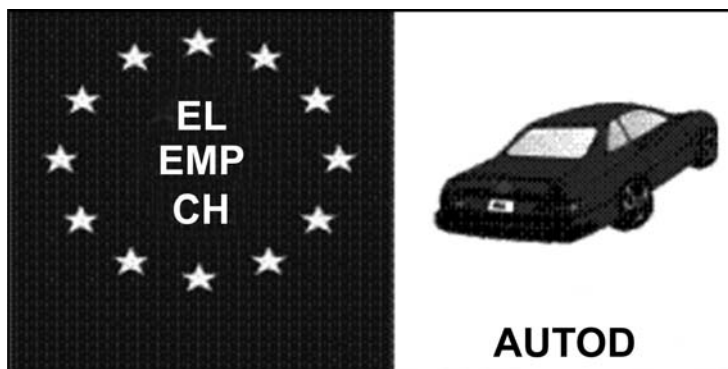
B2-OSA:
„kõik reisidokumendid”.

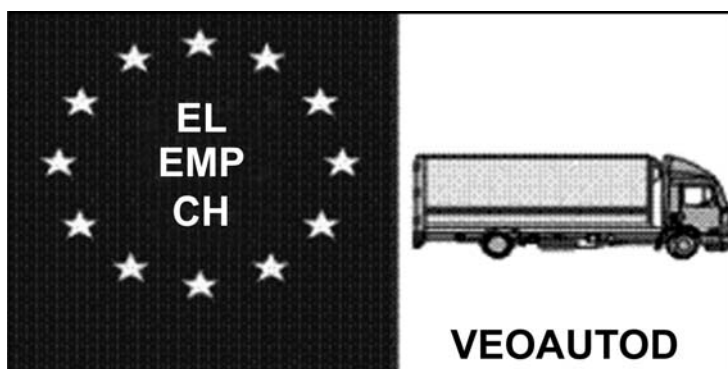
**KÕIK
REISIDOKUMEN DID**

▼B

C-OSA

(¹)

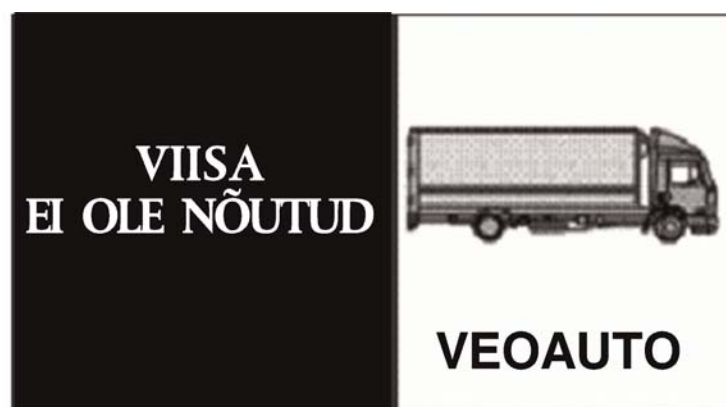
(¹)

(¹)

(¹) Norra ja Islandi puhul logo ei nõuta.

▼ M5

▼B

**KÕIK
REISI-
DOKUMENDID**

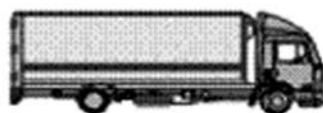
AUTOD

**KÕIK
REISI-
DOKUMENDID**

BUSSID

**KÕIK
REISI-
DOKUMENDID**

VEOAUTOD

▼B*IV LISA***Templite lõõmine**

1. Kolmandate riikide kodanike reisidokumentidesse lüüakse sisenemisel ja väljumisel korrapäraselt templeid vastavalt artiklile 10. Nende templite tehnilised nõuded on sätestatud Schengeni täitevkomitee otsuses SCH/COM-EX (94) 16 rev ja SCH/Gen-Handb (93) 15 (KONFIDENTSIAALNE).
2. Templite turvakoodide vahetatakse korrapärase ajavahemike järel, mis ei ole pikemad kui üks kuu.

▼M5

3. Nende kolmandate riikide kodanike sisenemisel ja väljumisel, kelle suhtes on kehtestatud viisanõue, kantakse templijäljend üldjuhul viisaga lehekülje vastasleheküljele.

▼B

Kui seda lehekülge pole võimalik kasutada, lüüakse tempel järgmisele leheküljele. Templit ei lõõda masinloetavale alale.

4. Liikmesriigid määravad siseriiklikud kontaktisikud, kes vastutavad teabevahetuse eest seoses piiripunktides kasutatavate sisenemisel ja väljumisel lõõdavate templite turvakoodidega, ja teatavad sellest teistele liikmesriikidele, nõukogu peasekretärile ja komisjonile. Nendel kontaktisikutel on viivitamatu juurdepääs asjaomase liikmesriigi välispiiridel kasutatava sisenemisel ja väljumisel lõõdava ühise templiga seotud teabele ning eelkõige järgmisele teabele:

- a) asjaomast templit kasutav piiripunkt;
- b) vastavat templit mis tahes ajahetkel kasutava piirivalveametniku isik;
- c) asjaomase templi turvakood mis tahes ajahetkel.

Kõik sisenemisel ja väljumisel lõõdavate ühiste templitega seotud järelepärimised tuleb teha eespool nimetatud siseriiklike kontaktisikute kaudu.

Samuti edastavad siseriiklikud kontaktisikud viivitamatult teistele kontaktisikutele, nõukogu peasekretariaadile ja komisjonile teabe vahetunud kontaktisikute ning kadunud ja varastatud templite kohta.

▼B*V LISA*

A-OSA

Sisenemiskeelu andmise kord

1. Sisenemist keelates pädev piirivalveametnik:
 - a) täidab B-osas esitatud sisenemiskeelu standardvormi. Asjaomane kolmanda riigi kodanik allkirjastab vormi ja talle antakse allkirjastatud vormi koopia. Juhul kui kolmanda riigi kodanik keeldub allkirja andmast, teeb piirivalveametnik märke sellise keeldumise kohta vormi jaos „kommentaari“;
 - b) lööb passi sisenemistempli, mis on kehtetuks tunnistatud sellele kustumatu musta tindiga peale tõmmatud ristiga, ning kirjutab selle kõrvale lehe paremale servale samuti kustumatu tindiga tähe(d), mis vastab/vastavad sisenemise keelamise põhjustele, mille loetelu on esitatud eespool nimetatud sisenemiskeelu standardvormil;
- ▼M3**
- c) vastavalt vajadusele kas tühistab viisa või tunnistab selle kehtetuks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 810/2009 (millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri)⁽¹⁾) artiklis 34 sätestatud tingimustele;
- ▼B**
- d) registreerib iga kehtestatud sisenemiskeelu registrisse või nimekirja, märkides ära asjaomase kolmanda riigi kodaniku isikuandmed ja koda-kondsuse, viited dokumendile, mis lubas kolmanda riigi kodanikul piiri ületada, ning sisenemise keelamise põhjuse ja kuupäeva.
- ▼M3**
-
- ▼B**
3. Kui kolmanda riigi kodaniku, kellele keelatakse riiki sisenemine, on toonud piirile vedaja, peab kohalik vastutav asutus:
 - a) andma vedajale korralduse võtta kolmanda riigi kodanik oma hoole alla ja transportida ta viivitamata kolmandasse riiki, kust ta saab, või kolmandasse riiki, mis väljastas talle piiriületamist lubava dokumendi, või mis tahes kolmandasse riiki, kus on tagatud tema riiki lubamine, kooskõlas Schengeni konventsiooni artikliga 26 ja nõukogu 28. juuni 2001. aasta direktiiviga 2001/51/EÜ, millega täiendatakse 14. juuni 1985. aasta Schengeni lepingu rakendamise konventsiooni artikli 26 sätteid⁽²⁾;
 - b) võtma kuni edasitoimetamiseni siseriikliku õiguse alusel ja kohalike olusid arvesse võttes asjakohased meetmed, et takistada kolmanda riigi kodanikul, kellele sisenemiskeeld kehtestati, ebaseaduslikult riiki siseneda.
 4. Kui on alust nii kolmanda riigi kodaniku sisenemine keelata kui ka ta vahistada, peab piirivalveametnik ühendust võtma vastutava asutusega, et otsustada, milliseid meetmeid siseriikliku õiguse alusel võtta.

⁽¹⁾ ELT L 243, 15.9.2009, lk 1.⁽²⁾ EÜT L 187, 10.7.2001, lk 45.

B-OSA

Standardvorm sisenemise keelamise korral piiril

Riigi nimi Riigi logo (vastava ameti nimi)	
_____ (¹)	
PIIRIL VÄLJASTATUD SISENEMISKEELD	
_____ (kuupäev)	_____ (kellaeg)
_____ piiripunktis	
Meie, allkirjutanute _____ ees on:	
Perekonnanimi _____	Eesnimi _____
Sünnikuupäev _____	Sünnikoht _____ Sugu _____
Kodakondsus _____	Elukohariik _____
Isikut tõendava dokumendi liik _____	number _____
Väljaantud _____	(koht) _____ (kuupäev)
Viisa number _____	liik _____ välja andnud _____
kehtiv alates _____	kuni _____
Väljastatud _____ päevaks järgmistel alustel: _____	
kes tuleb _____, kasutades selleks _____ (näidata ära kasutatud transpordivahend, nt lennu number), kellele käesolevaga teatatakse, et vastavalt (viidata kehtivatele siseriiklikele õigusele) keeldutakse teda järgmistel põhjustel riiki lubamast:	
☐ (A) puudub kehtiv reisidokument / kehtivad reisidokumendid ☐ (B) reisidokument on võltsitud ☐ (C) puudub viisa või elamisluba ☐ (D) viisa või elamisluba on vale / järele tehtud / võltsitud ☐ (E) puuduvad asjakohased dokumendid, mis õigustaksid reisi eesmärgi ja tingimusi.	
Järgnevat dokumenti või järgnevaid dokumente ei esitatud: _____	
☒ (F) on 180-päevase perioodi jooksul juba viibinud Euroopa Liidu territooriumil 90 päeva. ◀ ☐ (G) puuduvad piisavad elatusvahendid, arvestades riigis viibimise kestust ja olemust, või päritoluriiki naasmiseks või transiidiks vajalikud vahendid ☐ (H) asjaomasele isikule on kehtestatud sisenemiskeeld ☐ SISis ☐ siseriiklikus registris ☐ (I) peetakse ohtlikuks ühe või mitme Euroopa Liidu liikmesriigi avalikule korrale, sisejulgeolekule, rahvatervisele või rahvusvaheliste suhetele (iga riik peab viitama sellist sisenemise keelamist käsitlevatele siseriiklikele õigusaktidele).	
Selgitused	
Asjaomane isik võib sisenemise keelamise otsuse siseriikliku õiguse alusel edasi kaevata. Asjaomane isik saab käesoleva dokumendi koopia (iga riik peab viitama edasikaebamise õigust käsitlevatele siseriiklikele õigusaktidele ja edasikaebamise korrale).	
Asjaomane isik	Vastutav ametnik (kontrollid)

(¹) Norra ja Islandi puhul logo ei nõuta.

▼ **B**

VI LISA

Erinevat liiki piiride ja liikmesriikide välispiiride ületamisel kasutatavate erinevat liiki transpordivahenditega seotud erieeskirjad**1. Maismaapiir**1.1. *Maanteeliikluse kontroll*

1.1.1. Selleks et tagada isikute tõhus kontroll ning samaaegselt kindlustada maanteeliikluse turvalisus ja sujuv kulgemine, tuleb liikumist piiripunktides sobival viisil reguleerida. Vajaduse korral võivad liikmesriigid sõlmida liikluse ümbersuunamiseks või tõkestamiseks kahepoolseid kokkuleppeid. Sellest teavitavad nad artikli 37 kohaselt komisjoni.

1.1.2. Maismaapiiril võivad liikmesriigid kooskõlas artikliga 9 seada teatavates piiripunktides sisse kanalid või eraldi read, kui nad seda asjakohaseks peavad ja kui asjaolud seda võimaldavad.

Liikmesriikide pädevad asutused võivad erakorralistel asjaoludel eraldi kanalitest või ridadest igal ajal loobuda, kui liiklus- ja infrastruktuuri-tingimused seda nõuavad.

Liikmesriigid võivad välispiiri ületamise kohas eraldi kanalite ja ridade sisseseadmisel naaberriikidega koostööd teha.

1.1.3. Üldjuhul võivad sõidukites reisivad isikud kontrollimise ajaks oma sõidukisse jääda. Isikutelt võib siiski nõuda sõidukitest väljumist, kui asjaolud seda nõuavad. Kui kohalikud olud seda võimaldavad, viiakse põhjalik kontroll läbi selleks ettenähtud alal. Töötajate turvalisuse huvides teostavad kontrolli võimaluse korral kaks piirivalveametnikku.

▼ **M5**

1.1.4. Ühised piiripunktid

1.1.4.1. Liikmesriigid võivad kolmandate naaberriikidega sõlmida või jõus hoida kahepoolseid kokkuleppeid, mille alusel seatakse sisse ühised piiripunktid, kus liikmesriigi piirivalveametnikud ja kolmanda riigi piirivalveametnikud teostavad sisenemis- ja väljumiskontrolli üksteise järel kooskõlas oma siseriikliku õigusega kokkuleppe teise poole territooriumil. Ühine piiripunkt võidakse sisse seada kas liikmesriigi territooriumil või kolmanda riigi territooriumil.

1.1.4.2. Liikmesriigi territooriumil asuvad ühised piiripunktid: Kahepoolsed kokkulepped, millega asutatakse liikmesriigi territooriumil asuvad ühised piiripunktid, sisaldavad kolmanda riigi piirivalveametnikele antavat luba täita oma ülesandeid liikmesriigi territooriumil, järgides järgmiseid põhimõtteid:

a) Rahvusvaheline kaitse: Liikmesriigi territooriumil rahvusvahelist kaitset taotlevale kolmanda riigi kodanikule võimaldatakse juurdepääs asjaomase liikmesriigi menetlustele vastavalt liidu varjupaigaaalastele õigusaktidele.

b) Isiku vahistamine või vara konfiskeerimine: Kui kolmanda riigi piirivalveametnikud saavad isiku kinnipidamist või kaitse alla võtmist või vara arestimist õigustavat teavet, edastavad nad selle liikmesriigi ametiasutustele, kes tagavad asjaomase isiku kodakondsusest sõltumata asjakohaste meetmete võtmise kooskõlas riikliku, liidu ja rahvusvahelise õigusega.

▼ M5

- c) Liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavad isikud, kes sisenevad liidu territooriumile: Kolmanda riigi piirivalveametnikud ei takista liidu õiguse alusel vaba liikumise õigust omavaid isikuid liidu territooriumile sisenemast. Kui kolmandal riigil on põhjust keelata konkreetsel isikul kõnealuse kolmanda riigi territooriumilt väljuda, teatavad riigi piirivalveametnikud sellest liikmesriigi ametiasutustele, kes tagavad asjakohaste meetmete võtmise kooskõlas siseriikliku, liidu ja rahvusvahelise õigusega.

1.1.4.3. Kolmanda riigi territooriumil asuvad ühised piiripunktid: Kahepoolsete kokkulepped, millega asutatakse kolmanda riigi territooriumil asuvad ühised piiripunktid, sisaldavad liikmesriigi piirivalveametnikele antavat luba täita oma ülesandeid kolmanda riigi territooriumil. Käesoleva määruse kohaldamisel käsitatakse kõiki liikmesriikide piirivalveametnike poolt kolmanda riigi territooriumil asuvas ühises piiripunktis teostatud kontrolle asjaomase liikmesriigi territooriumil läbiviidud kontrolidena. Liikmesriikide piirivalveametnikud täidavad oma ülesandeid kooskõlas määrusega (EÜ) nr 562/2006 ja järgides järgmisi põhimõtteid:

- a) Rahvusvaheline kaitse: Kui kolmanda riigi kodanik, kes on läbinud kolmanda riigi piirivalveametnike teostatud väljumiskontrolli, taotleb kolmanda riigi territooriumil viibivatelt liikmesriigi piirivalveametnikelt rahvusvahelist kaitset, võimaldatakse talle juurdepääs asjaomase liikmesriigi menetlustele vastavalt liidu varjupaigalastele õigusaktidele. Kolmanda riigi ametiasutused lepivad asjaomase isiku üleviimisega liikmesriigi territooriumile.
- b) Isiku vahistamine või vara konfiskeerimine: Kui liikmesriigi piirivalveametnikud saavad isiku kinnipidamist või kaitse alla võtmist või vara arestimist õigustavat teavet, tegutsevad nad kooskõlas riikliku, liidu ja rahvusvahelise õigusega. Kolmanda riigi ametiasutused lepivad asjaomase isiku või eseme üleviimisega liikmesriigi territooriumile.
- c) Juurdepääs IT-süsteemidele: Liikmesriikide piirivalveametnikel on võimalus isikuandmeid töötlevate infosüsteemide kasutamiseks kooskõlas artikliga 7. Liikmesriikidel võimaldatakse liidu õigusaktidega nõutavate tehniliste ja organisatsiooniliste turvameetmete kehtestamist, et kaitsta isikuandmeid juhusliku või ebaseadusliku hävitamise või juhusliku kaotamise, muutmise, volitamata avalikustamise või juurdepääsu, sealhulgas kolmandate riikide ametiasutuste juurdepääsu eest.

1.1.4.4. Enne kolmanda naaberriigiga ühiseid piiripunkte käsitleva kahepoolse kokkuleppe sõlmimist või sõlmitud kokkuleppe muutmist konsulteerivad asjaomased liikmesriigid komisjoniga, et kontrollida kokkuleppe kooskõla liidu õigusega. Juba olemas olevatest kahepoolsetest kokkulepetest tuleb komisjonile teada anda hiljemalt 20. jaanuar 2014.

Kui komisjon leiab, et kokkulepe ei ole liidu õigusega kooskõlas, teavitab ta sellest asjaomast liikmesriiki. Liikmesriik võtab kõik vajalikud meetmed, et muuta kokkulepet mõistliku aja jooksul selliselt, et tuvastatud vastuolud saaksid kõrvaldatud.

▼B1.2. *Raudteeliikluse kontroll***▼M5**

1.2.1. Kontrollitakse nii reisijaid rongides kui ka välispiire ületavate rongide personali, kaasa arvatud personali kaubarongidel või tühjadel rongidel. Liikmesriigid võivad sõlmida kahe- või mitmepoolsed kokkulepped, millega määratakse kindlaks selliste kontrollimiste teostamine kooskõlas punktis 1.1.4 sätestatud põhimõtetega. Kontrollimisi teostatakse ühel järgmistest viisidest:

- esimeses peatuses pärast liikmesriigi territooriumile saabumist või viimases peatuses enne liikmesriigi territooriumilt lahkumist,
- rongis kolmanda riigi territooriumilt lahkumise viimase peatuse ja liikmesriiki sisenemise esimese peatuse vahelisel või vastupidisel transiidil,
- viimases peatuses enne kolmanda riigi territooriumilt lahkumist või esimeses peatuses pärast kolmanda riigi territooriumile saabumist.

1.2.2. Lisaks võivad liikmesriigid, kelle territooriumi selliste kolmandatest riikidest pärit rongide marsruut läbib, otsustada reisikiirrongide liikluse hõlbustamise eesmärgil ja ühisel kokkuleppel asjaomaste kolmandate riikidega, et nad teostavad punktis 1.1.4 sätestatud põhimõtteid järgides isikute riiki sisenemise kontrolli kolmandatest riikidest pärit rongidel ühel järgmistest viisidest:

- kolmandas riigis asuvates jaamades, kus reisijad rongile lähevad,
- jaamades liikmesriikide territooriumil, kus reisijad lahkuvad rongilt,
- rongis kolmanda riigi territooriumil asuvate jaamade ja liikmesriikide territooriumil asuvate jaamade vahelisel transiidil, eeldusel et reisijad viibivad rongis.

▼B

1.2.3. Kolmandatest riikidest saabuvate kiirrongide puhul, mis teevad liikmesriikide territooriumil mitmeid peatusi, ning kui raudteevedusid teostav vedaja võtab edasise reisi jooksul reisijaid peale ainult liikmesriikide territooriumil järelejäänud teekonnal reisimiseks, toimub selliste reisijate sisenemise kontroll rongis või sihtjaamas, välja arvatud juhul, kui kontroll teostatakse vastavalt punktile 1.2.1 või punkti 1.2.2 esimesele taandele.

Reisijaid, kes soovivad rongile minna ainult liikmesriikide territooriumil järelejäänud teekonnal reisimiseks, tuleb enne rongi väljumist selgelt teavitada, et reisi jooksul või sihtjaama jõudmisel teostatakse nende suhtes riiki sisenemise kontroll.

1.2.4. Vastassuunas reisisid teostatakse rongil viibivate reisijate suhtes riigist lahkumise kontroll samasuguse korra alusel.

1.2.5. Piirivalveametnik võib anda käsu vagunite õõnsuste läbivaatamiseks, vajaduse korral rongikontrolöri abil, et tagada, et sinna ei ole peidetud piiril kontrollitavaid isikuid ega esemeid.

1.2.6. Kui on põhjust arvata, et isikud, kelle kohta on teatatud, et nad on toime pannud õigusrikkumise või keda selles kahtlustatakse, või riiki ebaseaduslikult siseneda kavatsevad kolmandate riikide kodanikud end rongis peidavad, teatab piirivalveametnik, juhul kui ta ei saa tegutseda vastavalt oma riigi õigusaktidele, sellest liikmesriikidele, kelle territooriumil või territooriumi suunas rong liigub.

▼B**2. Õhupiir****2.1. Kontrollimise kord rahvusvahelistes lennujaamades**

2.1.1. Liikmesriikide pädevad asutused tagavad, et lennujaama käitaja võtab vajalikke meetmeid, et füüsiliselt eraldada siselendude reisijate liikumisvoog muude lendude reisijate liikumisvoost. Selleks tuleb kõigis rahvusvahelistes lennujaamades rajada sobilik infrastruktuur.

2.1.2. Piiril kontrolli teostamise koht määratakse kindlaks vastavalt järgmisele protseduurile:

a) kolmandast riigist saabuva lennu reisijaid, kes suunduvad siselennule, kontrollitakse sisenemisel lennujaamas, kuhu kolmandast riigist tulev lennuk saabub. Siselendude reisijate suhtes, kes lähevad kolmandasse riiki suunduva lennuki pardale (transiitreisijad), teostatakse väljumiskontroll lennujaamas, kust viimati nimetatud lend väljub;

b) kolmandatest riikidest saabuvate või sinna suunduvate lendude korral, millel ei ole transiitreisijaid ning mis teevad liikmesriikide lennujaamades rohkem kui ühe vahemaandumise, ilma et toimuks ümberistumist teisele lennukile:

i) kolmandatest riikidest saabuvate või sinna suunduvate lendude reisijate suhtes teostatakse juhul, kui liikmesriikide territooriumil ei toimu eelnevalt ega hiljem ümberistumisi, sisenemiskontroll lennujaamas, mille kaudu nad saavad, ja väljumiskontrolli lennujaamas, mille kaudu nad lahkuvad;

ii) teostatakse kolmandatest riikidest saabuvate või sinna suunduvate lendude reisijate suhtes riiki sisenemise kontroll lennujaamas, mille kaudu nad saavad ning riigist lahkumise kontroll lennujaamas, mille kaudu nad lahkuvad, juhul kui liikmesriikide territooriumil tehakse rohkem kui üks vahemaandumine, mille käigus lennukil ei toimu ümberistumisi (transiitreisijad), ja tingimusel, et reisijad ei saa liikmesriikide territooriumil toimuva reisetapi jooksul lennuki pardale minna;

iii) kui reisijad võivad kolmandatest riikidest tulevate lendude puhul, mis teevad liikmesriikide territooriumil rohkem kui ühe vahemaandumise, lennuki pardale minna ainult ülejäänud sellel territooriumil toimuvaks reisetapiks, teostatakse nende suhtes väljumiskontroll lennujaamas, mille kaudu nad lahkuvad, ja sisenemiskontroll lennujaamas, mille kaudu nad saavad.

Selliste reisijate kontroll, kes nende vahemaandumiste ajal juba viibivad lennuki pardal ega ole lennuki pardale läinud liikmesriikide territooriumil, teostatakse vastavalt punkti b taandele ii. Selle kategooria lendude suhtes, mille sihtkohaks on mõni kolmas riik, kohaldatakse vastupidist menetlust.

2.1.3. Kontrolli piiril ei teostata tavapäraselt lennuki pardal või väljapääsu juures, välja arvatud juhul, kui see on õigustatud sisejulgeoleku ja ebaseadusliku sisserändega seotud riskide hinnangu alusel. Selleks, et tagada artiklites 6 kuni 13 kehtestatud eeskirjadele vastav isikute kontrollimine piiripunktidenä määratletud lennujaamades, peavad liikmesriigid tagama, et lennujaama administratsioon võtab vajalikud meetmed, et suunata reisijatevoog kontrollimiseks eraldatud alale.

Liikmesriigid peavad tagama, et lennujaama käitaja võtab vajalikud meetmeid, et vastavate volitusteta isikud ei saaks siseneda eraldatud aladele, nagu näiteks transiitalale, ega sealt lahkuda. Kontrolli ei teostata tavapäraselt transiitalal, välja arvatud juhul, kui see on õigustatud sisejulgeoleku ja ebaseadusliku sisserändega seotud riskide hinnangu alusel; eelkõige võib kontrolle sellel alal teostada isikute suhtes, kellele on väljastatud lennujaama transiidiviisa, et kontrollida, kas neil on nimetatud viisa olemas.

▼B

2.1.4. Kui kolmandast riigist tulev lennuk on vääramatu jõu või vahetu ohu tõttu või ametivõimude juhiseid järgides sunnitud maanduma kohas, mis ei ole piiripunkt, tohib ta lendu jätkata üksnes pärast vastava loa saamist piirivalveametnikelt ning tollilt. Sama nõue kehtib ka juhul, kui kolmandast riigist lähtuv lennuk maandub ilma loata. Igal juhul kohaldatakse selliste lennukite reisijate kontrollimise suhtes artikleid 6 kuni 13.

2.2. *Kontrollimise kord lennuväljadel*

2.2.1. Tuleb tagada, et isikuid kontrollitakse artiklite 6 kuni 13 kohaselt ka lennujaamades, mis ei oma asjakohase siseriikliku õiguse alusel rahvusvahelise lennujaama staatust (lennuväljad), ent mille kaudu on lubatud teostada lende kolmandatesse riikidesse ja nendest saabuvaid lende vastu võtta.

2.2.2. Erandina punktist 2.1.1 ei ole lennuväljadel vaja võtta asjakohaseid meetmeid siselendude ja rahvusvaheliste lendude reisijate füüsiliseks eraldamiseks, ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 2320/2002, millega kehtestatakse tsiviillennundusjulgestuse ühiseeskirjad, ⁽¹⁾ kohaldamist. Lisaks, kui liiklus ei ole intensiivne, ei pea piirivalveametnikud pidevalt kohapeal viibima, eeldusel et on tagatud, et vajalikud töötajad saab õigel ajal tööpostile paigutada.

2.2.3. Kui piirivalveametnikud ei viibi pidevalt lennuväljal, teatab lennuvälja juhataja õigeaegselt piirivalveametnikele kolmandatest riikidest saabuvate ja sinna suunduvate lennukite saabumisest ja väljumisest.

2.3. *Isikute kontrollimine eralendude korral*

2.3.1. Kolmandatest riikidest saabuvate või sinna suunduvate eralendude korral peab lennuki kapten enne õhku tõusmist edastama sihtliikmesriigi piirivalveametnikele ja, kui see on asjakohane, selle liikmesriigi piiriasutustele, kuhu esimesena sisenetakse, ülddeklaratsiooni, mis muu hulgas sisaldab rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooni 2. lisale vastavat lennuplaani ja reisijate isikuandmeid.

2.3.2. Kui kolmandast riigist lähtuva ja mõnesse liikmesriiki suunduva eralennu käigus tehakse peatus teiste liikmesriikide territooriumil, peavad selle liikmesriigi pädevad asutused, kuhu lennuk sisenes, teostama kontrolli piiril ja lõoma punktis 2.3.1 nimetatud ülddeklaratsiooni sisenemistempli.

2.3.3. Kui ei ole selge, kas lend lähtub ainult liikmesriikide territooriumilt või suundub sinna ilma kolmanda riigi territooriumil maandumata, peavad pädevad asutused kontrollima lennukis viibivaid isikuid lennujaamades ja lennuväljadel vastavalt punktidele 2.1 ja 2.2.

2.3.4. Purilennukite, ülakergete lennukite, helikopterite, üksnes lühilendudeks mõeldud väikelennukite ja õhulaevade sisenemise ja väljumise kord on sätestatud siseriikliku õigusega ja võimalike kahepoolsete kokkulepetega.

⁽¹⁾ EÜT L 355, 30.12.2002, lk 1. Määrust on muudetud määrusega (EÜ) nr 849/2004 (ELT L 158, 30.4.2004, lk 1).

▼B**3. Merepiir****▼M5****3.1. Mereliikluse kontrollimise üldine kord**

3.1.1. Laevade kontroll toimub saabumise või lahkumise sadamas, laeva vahetus läheduses selleks spetsiaalselt ettenähtud alal või laeva pardal territoriaalvetes, nagu see on määratletud ÜRO mereõiguse konventsioonis. Liikmesriigid võivad sõlmida kokkuleppeid, mille kohaselt võib kontrolli siiski teostada ka piiri ületamisel või laeva saabumisel või lahkumisel kolmanda riigi territooriumil, järgides punktis 1.1.4 sätestatud põhimõtteid.

3.1.2. Kapten, laevaagent või mõni muu kapteni poolt nõuetekohaselt volitatud või asjaomasele avaliku sektori asutusele vastuvõetaval viisil autenditud isik (mõlemal juhul edaspidi „kapten”) koostab meeskonna ja reisijate nimekirja, mis sisaldab rahvusvahelise mereliikluse hõlbustamise konventsiooni vormides nr 5 (meeskonna nimekiri) ja nr 6 (reisijate nimekiri) nõutavat teavet ning võimaluse korral isikute viisa või elamisloa numbrit. Nimekiri tuleb esitada:

— hiljemalt 24 tundi enne sadamasse saabumist või

— hiljemalt laeva eelmisest sadamast lahkumise ajal, kui sõiduaeg on lühem kui 24 tundi, või

— kui külastatav sadam ei ole teada või kui seda sõidu ajal muudetakse, siis niipea, kui vastav teave on kättesaadav.

Kapten edastab nimekirja(d) piirivalveametnikele või kui see on riiklike õigusaktidega ette nähtud, siis muudele asjaomastele asutustele, kes edastavad nimekirja(d) viivitamata piirivalveametnikele.

3.1.3. Piirivalveametnikud või punktis 3.1.2 osutatud asutused saavad kaptenile kinnituse nimekirja(de) kättesaamise kohta (nimekirjade allkirjastatud koopia või elektrooniline kättesaamise kinnitus), mille kapten peab laeva sadamas viibimise ajal ette näitama, kui seda nõutakse.

3.1.4. Kapten teatab pädevale asutusele viivitamata mis tahes muudatustest meeskonna koosseisus või reisijate arvus.

Lisaks sellele teavitab kapten viivitamata ja punktis 3.1.2 sätestatud ajavahemiku jooksul pädevaid asutusi pardalolevatest piletita reisijatest. Piletita reisijate eest vastutab siiski kapten.

Erandina artiklitest 4 ja 7 ei kontrollita piiril süstemaatiliselt laeva pardal olevaid isikuid. Laeva läbiotsimist ja pardal viibivate isikute kontrolli teostavad piirivalveametnikud üksnes õigustatud juhtudel sisejulgeoleku ja ebaseadusliku sisserändega seotud riskide hinnangu alusel.

3.1.5. Kapten teavitab pädevat asutust laeva lahkumisest õigeaegselt ja vastavalt asjaomases sadamas kehtivatele eeskirjadele.

▼B

3.2. *Teatud liiki laevaliikluse kontrollimise erikord*

Merematkelaevad

▼M5

3.2.1. Merematkalaeva kapten edastab pädevale asutusele reisi marsruudi ja programmi niipea, kui need on koostatud, ning hiljemalt punktis 3.1.2 sätestatud tähtpäevaks.

▼B

3.2.2. Kui merematkalaeva marsruut läbib ainult liikmesriigi territooriumil asuvaid sadamaid, ei teostata erandina artiklitest 4 ja 7 kontrolli piiril ning merematkelaev võib randuda sadamates, mis ei ole piiripunktid.

▼M5

Vaatamata sellele teostatakse nendel laevadel üksnes õigustatud juhtudel meeskonna ning reisijate kontrolli sisejulgeoleku ja ebaseadusliku sisserändega seotud riskide hinnangu alusel.

▼B

3.2.3. Kui merematkalaeva marsruut läbib nii liikmesriikide territooriumil kui ka kolmandates riikides asuvaid sadamaid, teostatakse kontroll piiril erandina artiklist 7 järgmiselt:

a) kui merematkelaev tuleb kolmandas riigis asuvast sadamast ja randub esimest korda liikmesriigi territooriumil asuvas sadamas, teostatakse meeskonna ja reisijate suhtes riiki sisenemise kontroll meeskonna ja reisijate nimekirja alusel, ►**M5** nagu on osutatud punktis 3.1.2. ◀

Laevalt lahkuvate reisijate suhtes teostatakse riiki sisenemise kontroll vastavalt artiklile 7, välja arvatud juhul, kui sisejulgeolekuga ja ebaseadusliku sisserändega seotud riskide hinnang näitab, et sellist kontrolli ei ole vaja teostada;

b) kui merematkelaev tuleb kolmandas riigis asuvast sadamast ja randub uuesti liikmesriigi territooriumil asuvas sadamas, teostatakse meeskonna ja reisijate suhtes riiki sisenemise kontroll meeskonna ja reisijate nimekirja alusel, ►**M5** nagu on osutatud punktis 3.1.2. ◀, selles ulatuses nagu need nimekirjad on muutunud võrreldes eelmise korraga, kui merematkelaev randus eelmises sadamas liikmesriigi territooriumil.

Laevalt lahkuvate reisijate suhtes teostatakse riiki sisenemise kontroll vastavalt artiklile 7, välja arvatud juhul, kui sisejulgeolekuga ja ebaseadusliku sisserändega seotud riskide hinnang näitab, et sellist kontrolli ei ole vaja teostada;

c) kui merematkelaev saabub liikmesriigis asuvast sadamast ja randub sellises sadamas, teostatakse laevalt lahkuvate reisijate suhtes riiki sisenemise kontroll vastavalt artiklile 7, kui see on vajalik sisejulgeolekuga ja ebaseadusliku sisserändega seotud riskide hinnangu alusel;

d) kui merematkelaev lahkub liikmesriigis asuvast sadamast kolmanda riigi sadamasse, teostatakse meeskonna ja reisijate suhtes riigist lahkumise kontroll meeskonna ja reisijate nimekirjade alusel.

▼B

Pardalminevate reisijate suhtes teostatakse riigist lahkumise kontroll vastavalt artiklile 7, kui see on vajalik sisejulgeolekuga ja ebaseadusliku sisserändega seotud riskide hinnangu alusel;

- e) kontrollimist ei teostata, kui merematkelaev lahkub liikmesriigis asuvast sadamast liikmesriigis asuvasse sadamasse.

▼M5

Vaatamata sellele teostatakse nendel laevadel üksnes õigustatud juhtudel meeskonna ning reisijate kontrolli sisejulgeoleku ja ebaseadusliku sisserändega seotud riskide hinnangu alusel.

▼B

Laevalõbusõidud

- 3.2.5. Erandina artiklitest 4 ja 7 ei teostata kontrolli piiril liikmesriigis asuvast sadamast saabuva või liikmesriigis asuvasse sadamasse väljuvatel lõbusõidulaevadel viibivate isikute suhtes ning nad võivad siseneda sadamasse, mis ei ole piiripunkt.

Ebaseadusliku sisserände riskide hinnangu alusel siiski teostatakse isikute kontroll ja/või lõbusõidulaevade füüsiline läbivaatus, eelkõige juhul, kui kolmanda riigi rannajoon on asjaomase liikmesriigi territooriumi vahetus läheduses.

- 3.2.6. Erandina artiklist 4 võib kolmandast riigist saabuv lõbusõidulaev erandkorras siseneda sadamasse, mis ei ole piiripunkt. Sellistel juhtudel teavitavad pardalolevad isikud sadama ametiasutusi, et saada luba sellesse sadamasse sisenemiseks. Nimetatud sadama ametiasutused võtavad ühendust lähima piiripunktina määratletud sadama ametiasutustega, et teatada laeva saabumisest. Reisijate kohta tehakse avaldus, esitades sadama valdajatele pardal olevate reisijate nimekirja. See nimekiri tehakse hiljemalt saabumisel piirivalveametnikele kättesaadavaks.

Kui kolmandast riigist saabuv lõbusõidulaev on vääramatu jõu tõttu sunnitud silduma sadamas, mis ei ole piiripunkt, peavad sadama ametiasutused samuti võtma ühendust lähima piiripunktina määratletud sadama ametiasutustega, et teatada laeva kohalviibimisest.

- 3.2.7. Nende kontrollide käigus tuleb esitada dokument laeva tehniliste andmete ja pardal olevate isikute nimedega. Selle dokumendi koopia antakse nende sadamate ametivõimudele, millesse sisenetakse ja millest lahutatakse. Niikaua, kuni laev viibib mõne liikmesriigi territoriaalvetes, peab laevadokumentide hulgas olema selle dokumendi koopia.

▼B**R a n n a p ü ü k**

- 3.2.8. Erandina artiklitest 4 ja 7 ei tule korrapäraselt kontrollida selliste rannapüügilaevade meeskondi, mis pöörduvad iga päev või 36 tunni jooksul sadamasse, kus nad on registreeritud, või mõnda teise liikmesriikide territooriumil asuvasse sadamasse ilma randumiseta kolmanda riigi territooriumil asuvas sadamas. Sellest olenemata tuleb teostatavate kontrollide sageduse kindlaksmääramisel arvestada ebaseadusliku sisserände riskide hinnanguga, eriti juhul, kui kolmanda riigi rannajoon asub asjaomase liikmesriigi territooriumi vahetus läheduses. Vastavalt kõnealustele riskidele teostatakse isikute kontrolli ja/või laeva füüsilist läbivaatust.
- 3.2.9. Liikmesriikide sadamates registreerimata rannapüügilaevade meeskondi kontrollitakse meremehi käsitlevate sätete kohaselt.

▼M5

▼B**P a r v l a e v a ü h e n d u s**

- 3.2.10. Kontroll teostatakse parvlaeval viibivate isikute suhtes, kui parvlaevaliin läbib kolmandates riikides asuvaid sadamaid. Kohaldatakse järgmisi eeskirju:
- a) võimaluse korral seavad liikmesriigid sisse eraldi read vastavalt artiklile 9;
 - b) transpordivahendita reisijaid (jalakäijaid) kontrollitakse individuaalselt;
 - c) sõidukites viibijaid kontrollitakse ilma, et nad sõidukist väljuksid;
 - d) bussiga reisivaid isikuid käsitletakse jalakäijatena. Need reisijad peavad kontrolli ajaks bussist väljuma;
 - e) raskeveokite juhte ja nendega kaasas olevaid isikuid kontrollitakse ilma, et nad sõidukist väljuksid. Põhimõtteliselt korraldatakse selline kontroll teistest reisijate kontrollist eraldi;
 - f) kontrolli kiire teostamise tagamiseks peab olema piisav arv väravaid;
 - g) eelkõige ebaseaduslike sisserändajate avastamiseks teostatakse reisijate kasutatavate transpordivahendite ning vajaduse korral transpordivahendite koormate ja muude kaupade pistelisi läbivaatusi;
 - h) parvlaevade meeskonnaliikmeid koheldakse samamoodi kui kaubalaevade meeskonnaliikmeid;
 - i) Punkti 3.1.2 (kohustus esitada meeskonna ja reisijate nimekirjad) ei kohaldata. Juhul kui esitada tuleb pardal viibivate isikute nimekiri vastavalt nõukogu 18. juuni 1998. aasta direktiivile 98/41/EÜ (ühenduse liikmesriikide sadamatesse või sadamatest liiklevate reisilaevade pardal olevate isikute registreerimise kohta) ⁽¹⁾, edastab kapten nimekirja koopia hiljemalt 30 minutit pärast kolmanda riigi sadamast lahkumist selle liikmesriigi pädevale asutusele, kelle territooriumil asuvasse sadamasse laev järgmisena saabub.

▼M5

⁽¹⁾ EÜT L 188, 2.7.1998, lk 35.

▼M5

- 3.2.11. Kui kolmandast riigist saabuv parvlaev, mis teeb liikmesriikide territooriumil rohkem kui ühe peatuse, võtab reisijaid pardale ainult ülejäänud sellel territooriumil toimuvaks reisetapiks, tuleb kõnealuste reisijate suhtes kohaldada väljasõidukontrolli selles sadamas, mille kaudu nad lahkuvad, ja sissesõidukontrolli selles sadamas, mille kaudu nad saavad.

Selliste isikute kontroll, kes nende vahepeatuste ajal juba viibivad parvlaeval ega ole pardale läinud liikmesriikide territooriumil, teostatakse selles sadamas, kuhu nad saavad. Kui sihtkohaks on mõni kolmas riik, kohaldatakse vastupidist menetlust.

Liikmesriikidevaheline kaubavedu

- 3.2.12. Erandina artiklist 7 ei kontrollita piiril liikmesriikide territooriumil asuva kahe või enama sadama vahel toimuvat kaubavedu, mille raames ei külastata liikmesriikide territooriumist väljapoole jäävaid sadamaid ning mis seisneb kaupade transpordis.

Vaatomata sellele teostatakse nendel laevadel üksnes õigustatud juhtudel meeskonna ning reisijate kontrolli sisejulgeoleku ja ebaseadusliku sissepääsu seotud riskide hinnangu alusel.

▼B**4. Laevaliiklus siseveekogudel**

- 4.1. „Siseveekogudel toimuv laevaliiklus, millega kaasneb välispiiride ületamine”, hõlmab igat liiki laevade ja ujuvõidukite kasutamist äriatel eesmärkidel või lõbusõiduks jõgedel, kanalitel ja järvedel.
- 4.2. Äriatel eesmärkidel kasutatavate laevade puhul käsitletakse meeskonnaliikmetena või nendega samaväärsetena kaptenit ja laeval töötavaid isikuid, kes on kantud meeskonna nimekirja, ning nende isikute laeva pardal elavaid pereliikmeid.
- 4.3. Siseveekogudel toimuva laevaliikluse kontrollimise suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* punktide 3.1 kuni 3.2 asjakohaseid sätteid.

▼ **B**

VII LISA

Teatavate isikute kategooriate kontrollimise erieeskirjad1. **Riigipead**

Erandina artiklitest 5 ja artiklitest 7 kuni 13 ei pea teostama kontrolli piiril riigipeade ja nende delegatsiooni liikmete suhtes, kelle saabumisest ja lahkumisest on piirivalveametnikele ametlikult diplomaatiliste kanalite kaudu ette teatatud.

2. **Lennukite piloodid ja muud meeskonnaliikmed**

2.1. Erandina artiklist 5 võivad 1944. aasta 7. detsembri tsiviillennunduse konventsiooni 9. lisas sätestatud pilooditunnistuse või meeskonnaliikme tõendi omanikud töökohustuste täitmisel ning kõnealuste dokumentide alusel:

- a) minna lennuki pardale ja sealt lahkuda liikmesriikide territooriumil asuvas lennujaamas, milles tehakse vahemaandumine või mis on sihtkohaks;
- b) siseneda selle omavalitsusüksuse territooriumile, kus asub liikmesriikide territooriumil paiknev lennujaam, milles tehakse vahemaandumine või mis on sihtkohaks;
- c) minna mis tahes transpordivahendit kasutades igasse liikmesriikide territooriumil asuvasse lennujaama, et minna samast lennujaamast väljuvale lennukile.

Muudel juhtudel peavad artikli 5 lõikes 1 sätestatud nõuded olema täidetud.

2.2. Lennukite meeskonnaliikmete kontrollimisel kohaldatakse artikleid 6 kuni 13. Võimaluse korral kontrollitakse lennuki meeskondi eelisjärjekorras. Nimelt tuleb neid kontrollida enne reisijaid või spetsiaalselt selleks ettenähtud kohas. Erandina artiklist 7 võib meeskondi, keda piirikontrolli teostamise eest vastutavad töötajad oma töökohustuste täitmise tulemusena tunnevad, kontrollida üksnes pisteliselt.

3. **Meremehed**▼ **M5**

Erandina artiklitest 4 ja 7 võivad liikmesriigid lubada meremeestel, kellele on vastavalt Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsioonile nr 108 (1958) või nr 185 (2003) (meremeeste isikut tõendavate dokumentide kohta), rahvusvahelise mereliikluse hõlbustamise konventsioonile (FAL konventsioon) ja asjakohastele siseriiklikele õigusaktidele välja antud meremehe isikut tõendav dokument, siseneda piiripunkti läbimata liikmesriikide territooriumile või liikmesriikide territooriumilt oma laevale naastes väljuda, minnes maale viibimiseks selle sadama territooriumil, kus nende laev randub, või sellega piirnevates haldustükustes viibimiseks, tingimusel et nad on kantud oma laeva meeskonna nimekirja, mis on eelnevalt esitatud pädevatele asutustele kontrollimiseks.

Sisejulgeoleku ja ebaseadusliku sisserändega seotud riskide hinnangu alusel teostavad piirivalveametnikud meremeeste suhtes siiski enne nende maaleminekut piirikontrolli vastavalt artiklile 7.

▼B

4. **Diplomaatiliste, ameti- või teenistuspasside omanikud ja rahvusvaheliste organisatsioonide liikmed**

- 4.1. Sellesse kategooriasse kuuluvate isikute eriprivileege ja -immunitete arvestades võib isikutele, kellele liikmesriikide poolt tunnustatud kolmandad riigid või nende valitsused on väljastanud diplomaatilise, ameti- või teenistuspassi, samuti punktis 4.4 loetletud rahvusvaheliste organisatsioonide väljastatud dokument omavate isikutele, kes reisivad tööülesandeid täites, anda teiste reisijate ees eesõiguse piiripunkti läbimisel, isegi juhul, kui nende suhtes kehtib viisanõue.

Erandina artikli 5 lõike 1 punktist c ei nõuta nimetatud dokumente omavatel isikutel piisavate elatusvahendite olemasolu tõendamist.

- 4.2. Kui välispiiril saabuv isik tugineb privileegidele, immunitetidele ja eranditele, võib kontrolli eest vastutav piirivalveametnik nõuda, et ta esitaks oma staatuse tõendamiseks asjakohased dokumendid, eelkõige akrediteeriva riigi väljastatud tõendid või diplomaatilise passi või muud tõendusmaterjalid. Kahtluse korral võib piirivalveametnik kiireloomulise küsimuse puhul pöörduda otse välisministeeriumi poole.

- 4.3. Diplomaatiliste lähetuste ja konsulaaresinduste akrediteeritud liikmed ning nende pereliikmed võivad siseneda liikmesriikide territooriumile, esitades artikli 19 lõikes 2 osutatud kaardi ja piiriületamist võimaldava dokumendi. Lisaks sellele, erandina artiklist 13, ei tohi piirivalveametnikud ühelgi juhul keelata diplomaatiliste, ameti- või teenistuspasside omanikke liikmesriikide territooriumile sisnemast ilma asjakohaste siseriiklike asutustega esmalt nõu pidamata. See kehtib isegi juhul, kui asjaomase isiku suhtes on SISis kehtestatud sisenemiskeeld.

- 4.4. Punktis 4.1 täpsustatud eesmärgil rahvusvaheliste organisatsioonide poolt väljastatud dokumendid on eelkõige järgmised:

- Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni reisiluba *laissez-passer*, mis on väljastatud ÜRO ja selle allorganisatsioonide töötajatele ÜRO Peaassamblee poolt 21. novembril 1947. aastal New Yorgis vastu võetud spetsialiseeritud asutuste privileegide ja immunitetide konventsiooni alusel,
- Euroopa Ühenduse (EÜ) reisiluba (*laissez-passer*),
- Euroopa Aatomienergiaühenduse (Euratom) reisiluba (*laissez-passer*),
- Euroopa Nõukogu peasekretäri väljastatud legitiimsustõend,
- Põhja-Atlandi Lepingu osalisriikide vahel sõlmitud lepingu III artikli lõike 2 alusel väljastatud dokumendid nende staatuse kohta relvajõududes (sõjaväelase ID-kaart koos lähetuskorraldusega, komandeerimistunnistuse või individuaalse või grupiviisilise teenistuskorraldusega) ning samuti rahupartnerlusprogrammi raames väljastatud dokumendid.

5. **Piirialade töötajad**

- 5.1. Piirialade töötajate kontrollimise menetlused on reguleeritud piirikontrolli üldeeskirjadega, eriti artiklitega 7 ja 13.

▼B

- 5.2. Erandina artiklist 7 teostatakse piirialade töötajate suhtes, kes on piirivalveametnikele nende sagedase piiriületuse tõttu hästi tuttavad, ja kelle kohta ei ole esialgse kontrolli alusel kantud hoiatust SISI või siseriiklikusse andmebaasi, üksnes pistelisi kontrole, et tagada, et nad omavad kehtivat dokumenti, mis lubab neil piiri ületada ning täidavad vajalikke riiki sisenemise tingimusi. Aeg-ajalt kontrollitakse selliseid isikuid põhjalikult, tehes seda ette hoiatamata ja ebaregulaarsete ajavahemike järel.
- 5.3. Punkti 5.2 sätteid võib laiendada teist liiki regulaarselt piiri ületavate isikute suhtes.
- 6. Alaealised**
- 6.1. Piirivalveametnikud pööravad erilist tähelepanu alaealistele, kes reisivad kas saatjaga või saatjata. Välispiiri ületavaid alaealisi tuleb sisenemisel ja väljumisel kontrollida samamoodi kui täiskasvanuidki, nagu on sätestatud käesolevas määruses.
- 6.2. Saatjaga liikuvate alaealiste puhul kontrollib piirivalveametnik ka seda, et alaealisi saatev isik on nende vanemlik hooldaja, eriti juhul, kui alaealistega on kaasas vaid üks täiskasvanu ning kui on tõsine alus arvata, et alaealised on lahutatud nende seadusjärgsest vanemlikust hooldajast/seadusjärgsetest vanemlikest hooldajatest ebaseaduslikult. Viimasel juhul teostab piirivalveametnik edasist uurimist, et tuvastada võimalikud lahknevused või vasturääkivused esitatud andmetes.
- 6.3. Juhul kui alaealised reisivad saatjata, peavad piirivalveametnikud reisi-dokumentide ja täiendavate dokumentide põhjaliku kontrollimisega tagama, et alaealised ei lahku territooriumilt oma vanemliku hooldaja/-vanemlike hooldajate tahte vastaselt.

▼M5

- 6.4. Liikmesriigid määravad kindlaks riiklikud kontaktpunktid, mille kaudu on võimalik alaealiste küsimuses konsulteerida, ja teavitavad kontaktpunktidest komisjoni. Komisjon teeb kõnealuseid kontaktpunkte sisaldava loetelu liikmesriikidele kättesaadavaks.
- 6.5. Juhul kui piirivalveametnikel tekib kahtlusi seoses punktides 6.1 kuni 6.3 kirjeldatud mis tahes asjaoludega, kasutavad nad alaealiste küsimuses konsulteerimiseks mõeldud riiklike kontaktpunktide loetelu.
- 7. Päästeteenistuse töötajad, politseiametnikud, tuletõrjemeeskonna liikmed ja piirivalveametnikud**
- Hädaolukorras tegutsevate päästeteenistuse töötajate, politseiametnike ja tuletõrjemeeskonna liikmete ning samuti oma ametiülesannete täitmisel piiri ületavate piirivalveametnike riiki sisenemise ja sealt väljumise kord sätestatakse siseriiklikes õigusaktides. Liikmesriigid võivad sõlmida kolmandate riikidega kahepoolset kokkuleppet nende kateooriate isikute riiki sisenemise ja sealt väljumise kohta. Nimetatud kordade ja kahepoolsete kokkulepete puhul võidakse teha erandeid artiklitest 4, 5 ja 7.
- 8. Avamerel töötajad**
- Erandina artiklitest 4 ja 7 ei kontrollita süstemaatiliselt artikli 2 punktis 18a määratletud avamerel töötajaid, kes pöörduvad meritsi või õhutsi regulaarselt tagasi liikmesriikide territooriumile, ilma et nad teeksid peatuse kolmanda riigi territooriumil.

Sellest olenemata tuleb teostatavate kontrollide sageduse kindlaksmääramisel arvestada ebaseadusliku sisserände riski, eriti juhul, kui avamere rajatise vahetus läheduses asub kolmanda riigi rannajoon.

VIII LISA

Riigi nimi	
Riigi logo (ameti nimi)	

_____	(¹)
LÜHIAJALISE VIIBIMISE KESTUST KÄSITLEVATE NÕUETE TÄITMISE TÕENDITE HEAKSKIITMINE JUHTUDEL, KUI REISIDOKUMENDIS EI OLE ► th SISSE- JA VÄLJASÕIDUTEMPLIT ◀	
(Kuupäev) _____, (kellaeg) _____, (koht) _____	
Allakirjutanud asutus on küsitlenud järgmist isikut:	
Perekonnanimi _____ Eesnimi _____	
Sünnikuupäev _____ Sünnikoht _____ Sugu _____	
Kodakondsus _____ Elukohariik _____	
Reisidokument _____ nr _____	
Välja antud _____ (koht) _____ (kuupäev)	
Viisa nr _____ (vajadusel) välja antud (asutus) _____	
_____ päevaks järgmistel põhjustel: _____	
Võttes arvesse isiku poolt esitatud tõendeid viibimise kestuse kohta liikmesriikide territooriumil, loetakse isik ► th sisenuks liikmesriigi territooriumile või liikmesriigi territooriumilt väljunuks ◀ _____ (riik) _____ (kuupäev) _____ (koht) _____ (piiripunkt)	
Allakirjutanud asutuse kontaktandmed:	
Tel _____	
Faks _____	
E-post _____	
Asjaomasele isikule antakse käesoleva dokumendi koopia.	
<div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 50px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> Asjaomane isik </div>	<div style="border: 1px solid black; width: 150px; height: 50px; margin: 0 auto; display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> Vastutav ametnik + tempel </div>

(¹) Norra ja Islandi puhul logo ei nõuta.